Državna revizorska institucija
Crna Gora
Broj: 01-035/25-1694/45
Podgorica, 16.10.2025. godine

IZVJEŠTAJ

O OCJENI PRIMJENE KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI U 2024. GODINI

Podgorica, oktobar 2025. godine

Državna revizorska institucija je na osnovu člana 2a stav 1 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti[1] i člana 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji[2] izvršila ocjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2024. godini.

U skladu sa Godišnjim planom revizija Državne revizorske institucije za 2025. godinu Interno br: 06-038/24-282 od 26.12.2024. godine, Izmjene Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2025. godinu br: "I" 06-038/25-13 od 21.02.2025. godine i Izmjene i dopune Godišnjim planom revizija Državne revizorske institucije za 2025. godinu br: "I" 06-038/25-13/2 od 17.04.2025. godine, nadležni Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, član Senata i rukovodilac Kolegijuma i Vesna Mihailović, Predsjedavajuća Senatom i članica Kolegijuma, je na sjednici održanoj 16.10.2025. godine usvojio:

IZVJEŠTAJ O OCJENI PRIMJENE KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI U 2024. GODINI

Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti urađen je u skladu sa Smjernicama za ocjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti (DRI broj: 4015/17-06-804/2 od 28.04.2017. godine). Prilikom izrade Izvještaja korišćeni su podaci iz: zakona o budžetu Crne Gore, predloga zakona i predloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu, odluka o usvajanju budžeta i završnih računa budžeta jedinica lokalne samouprave, smjernica makroekonomske i fiskalne politike, fiskalne strategije, informacija pribavljenih od strane Ministarstva finansija i jedinica lokalne samouprave i nalaza utvrđenih u postupku revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu i u prethodnim godinama. Državna revizorska institucija je koristila podatke objavljene od strane Uprave za statistiku[3], koji se odnose na bruto domaći proizvod, kao i stope rasta BDP, po tržišnim i stalnim cijenama.

[1] "Sl. list CG" br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 027/23, 123/23, 125/23 i 011/25
[2] „Sl.list CG" br. 028/04, 027/06, 078/06, 017/07,073/10, 040/11, 031/14 i 070/17.
[3] Preuzeto sa: https://monstat.org/uploads/files/BDP/BDP2024/Tab_BDP_2006-2024_crn(1).xls.

NADLEŽNI KOLEGIJUM JE U SKLADU SA NALAZIMA DATIM U IZVJEŠTAJU O OCJENI PRIMJENE KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI U 2024. GODINI, USVOJIO SLJEDEĆE

OCJENE

ANALIZA STRATEGIJE, SMJERNICA I GODIŠNJEG ZAKONA O BUDŽETU

Ocjenom kriterijuma fiskalne usklađenosti zasnovanoj na analizi strategije, smjernica i godišnjeg zakona o budžetu, nadležni Kolegijum je utvrdio sljedeće:

OCJENA ZAKONA O BUDŽETU

Zakon o budžetu i rebalans Zakona o budžetu 2024. godine

Zakon o budžetu Crne Gore i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu **nijesu** usklađeni u dijelu obavezujućeg limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2023 - 2026. godine.

FISKALNA STRATEGIJA

Predlog fiskalne strategije

Vlada Crne Gore **nije** u skladu sa članom 17 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti pripremila predlog fiskalne strategije za vrijeme trajanja mandata vlade.[1]

[1]DRI skreće pažnju da je Predlog fiskalne strategije pripremljen 310 dana nakon početka mandata 44. Vlade Crne Gore

FISKALNA STRATEGIJA

Fiskalna strategija za period od 2024 do 2027. godine pokazuje:

Da su projektovana ostvarenja gotovinskog budžetskog deficita u **većem** iznosu od 3% BDP-a;

Da je do 2027. godine projektovan **rast** kamata od 44,7%, pri čemu su projektovana ostvarenja primarnog budžetskog **deficita**;

Da je do 2027. godine projektovan **rast** javnog duga od 21,81%, pri čemu je projektovano da učešće javnog duga u BDP-u dostigne nivo od 65,2% BDP-a[2];

Da je projektovano da se rast BDP-a **značajno oslanja** na javnu potrošnju finansiranu kroz povećanje neto javnog duga.

[2]Nije projektovano učešće javnog duga u BDP-u ispod 60%.

SMJERNICE FISKALNE POLITIKE

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine

Vlada Crne Gore **nije u skladu** sa članom 18 donijela Smjernice fiskalne politike za period 2024 – 2027. godine.[3]

[3]DRI skreće pažnju da su Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 – 2027. godine donešene nakon pripremanja Predloga Fiskalne strategije za period 2024-2027. godine, a prije nego što ga je Skupština Crne Gore usvojila. **Zbog ovoga, DRI nije bila u mogućnosti da izvrši ocjenu fiskalne usklađenosti Smjernica obavezujućih za 2024. godinu i Fiskalne strategije**

ZAVRŠNI RAČUN BUDŽETA

Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu

Izdaci iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu umanjeni za izuzeća iz limita potrošnje iznose 2.773,50 mil. eura[4], što je za 31,12 mil. eura manje od limita potrošnje utvrđenog Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu i na taj način **je usklađen** utvrđeni limit potrošnje.

[4]U skladu sa članom 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnih izdataka navedenih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu – korigovanog za nalaze revizije, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga i garancija u iznosu od 501,49 mil. eura, izdaci za kamate u iznosu od 159,52 mil. eura, 35,45 mil. eura izdataka finansiranih iz donacija, 3,27 mil. eura izdataka za kupovinu hartija od vrijednosti, 0,38 mil. eura iznosa izdataka radi finansiranja štete usljed elementarnih nepogoda, kao i 9,15 mil. eura datih pozajmica.

SMJERNICE FISKALNE POLITIKE

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025 - 2028. godine

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025 - 2028. godine, su u najvećem dijelu **usklađene** sa Fiskalnom strategijom za period 2024 – 2027. godine.

ZAKON O BUDŽETU

Zakon o budžetu i rebalans Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu

Zakon o budžetu Crne Gore i Zakon o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu **su usklađeni** u dijelu obavezujućeg limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 - 2027. godine.

ANALIZA REALIZACIJE INDIKATORA

Ocjenom kriterijuma fiskalne usklađenosti zasnovanoj na ocjeni indikatora, nadležni Kolegijum je utvrdio sljedeće:

Realizacija fiskalnih pravila je kroz sumirane rezultate prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 1: Stepen realizacije statičkih i dinamičkih indikatora

Opis	Statički indikatori		Stepen realizacije statičkih indikatora	Dinamički indikatori		Stepen realizacije dinamičkih indikatora
	Broj indikatora	Realizovano		Broj indikatora	Realizovano	
Plan za 2024. godinu	4	**1**	**25%**	-	-	-
Izvršenje u 2024. godini	4	**3**	**75%**	-	-	-
Plan$_{2024}$ /Izvršenje$_{2024}$	-	-	-	3	**2**	**67%**
Izvršenje$_{2024}$/Izvršenje$_{2023}$	-	-	-	3	**0**	**0%**

STATIČKI INDIKATORI

Analizom statičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da je od osam obavezujućih indikatora realizovano četiri i to:

Učešće deficita opšteg nivoa u BDP-u ostvareno je ispod 3% i iznosilo je 2,71%;

Učešće javnog duga u BDP-u ostvareno je ispod 60% i iznosilo je 59,83%.

Iznos planiranih tekućih prihoda i donacija je 2.772,65 mil. eura i veći je od tekućih izdataka i transfera, koji su planirani u iznosu od 2.711,82 mil. eura;

Iznos ostvarenih tekućih prihoda i donacija je 2.758,94 mil. eura i veći je od tekućih izdataka i transfera koji su ostvareni u iznosu od 2.638,24 mil. eura.

STATIČKI INDIKATORI

Analizom statičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da od osam obavezujućih indikatora nije realizovano četiri i to:

Planiran je primarni gotovinski deficit u iznosu od 86,80 mil. eura;

Ostvaren je primarni gotovinski deficit u iznosu od 55,18 mil. eura;

Planirano je učešće deficita u BDP-u iznad 3%, odnosno u iznosu od 3,22%;

Učešće javnog duga u BDP-u planirano je iznad 60%, odnosno u iznosu od 62,11%;

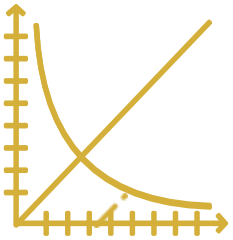

DINAMIČKI INDIKATORI

Analizom dinamičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da je od šest indikatora realizovano dva i to:

Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet (posmatrana kao odnos plana i izvršenja 2024. godine), manja je od planirane stope rasta nominalnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje za budžetsku rezervu (posmatrana kao odnos plana i izvršenja 2024. godine), manja je od planirane stope rasta nominalnog BDP-a.

DINAMIČKI INDIKATORI

Analizom dinamičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da od šest indikatora nije realizovano četiri i to:

Stopa rasta limita potrošnje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova (posmatrana kao odnos plana i izvršenja 2024. godine), veća je od planirane stope rasta realnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova (posmatranu kao odnos izvršenja 2023. i 2024. godine), veća je od ostvarene stope rasta realnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet (posmatrana kao odnos izvršenja 2023. i 2024. godine), veća je od ostvarene stope rasta nominalnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje za budžetsku rezervu (posmatrana kao odnos izvršenja 2023. i 2024. godine), veća je od ostvarene stope rasta nominalnog BDP-a.

KRITERIJUM LOKALNE UPRAVE

Analiza kriterijuma lokalne samouprave

Analiza kriterijuma lokalne uprave u vezi sa ograničenjem deficita, kroz poređenje sa prihodima, u procesu planiranja i izvršenja budžeta za 2024. godinu, pokazala je da u procesu planiranja kriterijum nije realizovan kod 12 opština[1], a u procesu izvršenja budžeta nije realizovan kod 13 opština[2].

[1] Opštine kod kojih nije realizovan kriterijum lokalne samouprave u procesu planiranja su:
Nikšić, Andrijevica, Danilovgrad, Berane, Mojkovac, Plav, Rožaje, Petnjica, Bijelo Polje, Cetinje, Šavnik i Gusinje.

[2] Opštine kod kojih nije realizovan kriterijum lokalne samouprave u procesu izvršenja su:
Nikšić, Andrijevica, Danilovgrad, Berane, Mojkovac, Plav, Rožaje, Petnjica, Cetinje, Tuzi, Šavnik, Ulcinj i Gusinje.

ČLAN SENATA DRI
dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma

SADRŽAJ

ANALIZA STRATEGIJE, SMJERNICA I GODIŠNJEG ZAKONA O BUDŽETU 3

ANALIZA REALIZACIJE INDIKATORA 5

I PRIMJENA KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI.....9

1. Ocjena fiskalne usklađenosti - strategija, smjernice i godišnji zakon o budžetu 9

1.1. Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu 10

1.2. Zakon o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu.....10

1.3. Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024-2027. godine 11

1.4. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu.....12

1.5. Zakon o budžetu Crne Gore za 2025. godinu 14

1.6. Zakon o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu 15

1.7. Ocjena fiskalne usklađenosti – Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025-2028. godine i Fiskalne strategije za period 2024-2027. godine 15

2. Ocjena fiskalne usklađenosti – ocjena indikatora.....19

2.1. Statički indikatori 20

2.1.1. Primarni budžetski gotovinski suficit/deficit 21

2.1.2. Gotovinski deficit manji od 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama 22

2.1.3. Javni dug manji od 60% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama 24

2.1.4. Nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija ...26

2.2. Dinamički indikatori 27

2.2.1. Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda 27

2.2.2. Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda.....28

2.3. Fiskalno pravilo za organe lokalne uprave 29

ZAKLJUČAK OCJENE FISKALNE USKLAĐENOSTI – STRATEGIJA, SMJERNICE I GODIŠNJI ZAKON O BUDŽETU 31

II PRILOG: Izvori korišćenih podataka 34

I PRIMJENA KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI

Ocjena primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti, u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, sastoji se iz:

1. Ocjene fiskalne usklađenosti - strategija, smjernice i zakon;
2. Ocjene fiskalne usklađenosti - ocjena indikatora;

1. Ocjena fiskalne usklađenosti - strategija, smjernice i godišnji zakon o budžetu

Ocjena fiskalne usklađenosti predstavlja provjeru da li su poštovani zakonom utvrđeni postupci i rokovi u pripremi fiskalne strategije i smjernica fiskalne politike; usklađenost smjernica fiskalne politike sa fiskalnom strategijom, kao i zakona o budžetu sa smjernicama fiskalne politike.

Provjera da li su poštovani Zakonom utvrđeni postupci i rokovi u pripremi fiskalne strategije i smjernica fiskalne politike se verifikuje sljedećom kontrolnom listom:

Tabela 2 - Kontrolna lista

rb	Naziv postupka	Da li je realizova utvrđeni postupak ili procedura (DA/NE)	Dokaz	Napomena
1.	Da li je Ministarstvo finansija pripremilo i objavilo izvještaj o preliminarnim nivoima budžetskog gotovinskog suficita, odnosno deficita, u roku od 90 dana, od isteka fiskalne godine na svojoj internet stranici?	DA	Izvještaj o preliminarnim nivoima deficita i duga za 2024. godinu.	Objavljeno na internet stranici Vlade Crne Gore. Objavljeno: 31.03.2025.godine. Za više pogledati : https://wapi.gov.me/download/48cb0273-b5d4-4174-bdeb-669f7df52c8a?version=1.0
2.	Da li je Ministarstvo finansija pripremilo i objavilo izvještaj o preliminarnim nivoima javnog duga i neto zaduženja u roku od 90 dana, od isteka fiskalne godine na svojoj internet stranici?	DA		
3.	Da li je Vlada pripremila predlog fiskalne strategije i dostavila ga na mišljenje Fiskalnom savjetu?	Nije primjenjivo		Nije formiran Fiskalni savjet. Ministarstvo finansija je dostavilo Zahtjev za davanje mišljenja Centralnoj banci Crne Gore na Predlog fiskalne strategije dana 29.08.2024. godine, koji je Savjet Centralne banke Crne Gore razmotrio 02.09.2024. godine i usvojio Mišljenje Predloga fiskalne strategije.
4.	Da li je Fiskalni savjet dostavio mišljenje na Predlog fiskalne strategije u roku od 15 dana od dana dostavljanja?	Nije primjenjivo		
5.	Da li je Vlada uz predlog fiskalne strategije Skupštini dostavila i mišljenje Fiskalnog savjeta?	Nije primjenjivo		
6.	Da li je donešena fiskalna strategija za vrijeme trajanja mandata Vlade?	NE		Za više pogledati poglavlje 1.3. Izvještaja - Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024-2027. godine
7.	Da li su donešene smjernice fiskalne politike za obavezujuće 2024. godinu?	DA	Zaključak Vlade Crne Gore	Usvojene Zaključkom Vlade Crne Gore br. 07-430/23-3306/2 od 06.07.2023. godine
8.	Da li donešene smjernice fiskalne politike sadrže: srednjoročne strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske i fiskalne pokazatelje i projekcije, limit potrošnje, nivoe bruto zarada i ostalih ličnih primanja, izdatke za penzijsko i invalidsko osiguranje i druge izdatke za socijalnu zaštitu?	DA	Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023 - 2026. godine.	Za više pogledati Smjernice na stranici: https://wapi.gov.me/download/ba8182fa-68e2-4c7f-810f-8275277421a4?version=1.0
9.	Da li je Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu u skladu sa Smjernicama fiskalne politike za period 2023 - 2026. godina, koje su obavezujuće za 2024. godinu?	NE		Za više pogledati poglavlja 1.1. i 1.2. Izvještaja koja se odnose na Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu

1.1. Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu[4]

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu planirani su primici u iznosu od 3.378,37 mil. eura, a izdaci u iznosu od 3.478,37 mil. eura. Priprema i donošenje Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu se zasniva na limitima potrošnje navedenim u Smjernicima makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godine[5].

Projektovani limit potrošnje prezentiran Smjernicama obavezujućim za 2024. godinu je iznosio 2.557,60 mil. eura, dok je limit potrošnje planiran Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu iznosio 2.773,17 mil. eura[6], prema strukturi koja je prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 3 - Limiti potrošnje definisani Smjernicama i Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu

Limiti potrošnje	Smjernice obavezujuće za 2024. godinu	Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu	Odstupanje
Tekući budžet i budžet državnih fondova	2.292,55	2.475,71	183,16
Kapitalni budžet	235,05	236,59	1,54
Budžetska rezerva	30,00	60,88	30,88
Limit potrošnje	**2.557,60**	**2.773,17**	**215,58**

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, planiran je limit potrošnje veći od limita definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za 2024. godinu za 215,58 mil. eura. Iz navedenog proizilazi da Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu **nije usklađen** u dijelu obavezujućeg limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godine. Poređenje limita potrošnje po vrstama budžeta pokazuje da Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu **nije usklađen** u dijelu limita za tekući budžet i budžet državnih fondova gdje je konstatovano prekoračenje u iznosu od 183,16 mil. eura, limita za kapitalni budžet gdje je konstatovano prekoračenje u iznosu od 1,54 mil. eura, a u dijelu limita potrošnje budžetske rezerve je konstatovano prekoračenje u iznosu od 30,88 mil. eura.[7]

Poređenje deficita utvrđenog Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu i projektovanog deficita Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godine pokazuje da je Zakonom planiran budžetski deficit za 27,40 mil. eura **manji** nego što je projektovano Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za 2024. godinu.

1.2. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu[8]

Izmjene i dopune Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu su objavljene u oktobru 2024. godine**.** Razlog za donošenje rebalansa dat je u obrazloženju Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu[9] i odnosi se na tehničko usaglašavanje usljed donošenja i primjene nove

[4] "Sl. list CG" br. 124/23.

[5] Usvojene Zaključkom Vlade Crne Gore br. 07-430/23-3306/2 od 06.07.2023. godine, preuzeto sa: https://wapi.gov.me/download/ba8182fa-68e2-4c7f-810f-8275277421a4?version=1.0

[6] U skladu sa članom 23 stav 3 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnih izdataka navedenih u Zakonu o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga i garancija u iznosu od 518,72 mil. eura, izdaci za kamate u iznosu od 138,39 mil. eura, izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti u iznosu od 2,28 mil. eura, 41,30 mil. eura plana izdataka finansiranih iz donacija i date pozajmice i krediti u iznosu od 4,50 mil. eura

[7] Skreće se pažnja da Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godine nijesu donešene na osnovu fiskalne strategije. Vlada Crne Gore je 10.09.2024. godine usvojila Predlog fiskalne strategije, dok je Skupština Crne Gore donijela Odluku o usvajanju predlodžene fiskalne strategije 20.12.2024. godine.

[8] "Sl. list CG" br. 84/24.

[9] Preuzeto sa: https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/342/3509-19904-33-24-3.pdf, dana 13.08.2025. godine

Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave, kao i usljed potrebe uravnoteženja budžeta, zbog povećanja izdataka, kao i promjene primitaka shodno revidiranim makroekonomskim pokazateljema i dosadašnjim trendovima naplate budžetskih prihoda.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu izvršeno je uvećanje limita potrošnje u iznosu od 31,45 mil. eura, odnosno planiran je u iznosu od 2.804,62 mil. eura[10]. Izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, planirano je povećanje izvornih prihoda budžeta u iznosu od 55,39 mil. eura koje se u najvećem dijelu odnose na povećanje plana prihoda od poreza, kao i ostalih prihoda u ukupnom iznosu od 60,39 mil. eura, uz istovremeno smanjenje plana prihoda od doprinosa u iznosu od 20,00 mil. eura. Planirani izdaci su uvećani kod tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova u iznosu od 49,75 mil. eura i budžetske rezerve u iznosu od 10,00 mil. eura, a izdaci kapitalnog budžeta su umanjeni za 3,00 mil. eur. Na ovaj način je došlo do povećanja planiranog deficita u iznosu od 1,36 mil. eura.

1.3. Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024 - 2027. godine[11]

Vlada Crne Gore je Zaključkom[12] od 5. septembra 2024. godine utvrdila Predlog fiskalne strategije za period 2024-2027. godine, koji je dostavljen Skupštini Crne Gore 10. septembra iste godine radi stavljanja u proceduru[13].

Vlada Crne Gore nije u skladu sa članom 17 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti pripremila predlog fiskalne strategije za vrijeme trajanja mandata vlade[14].

Vlada Crne Gore nije u skladu sa članom 18 donijela Smjernice fiskalne politike za period 2024 – 2027. godine. [15]

Skupština Crne Gore 17. decembra je donijela Odluku kojom se usvaja Fiskalna strategija Crne Gore za period 2024-2027. godine.

Fiskalna strategija navodi da je cilj fiskalne politike "predvidiva i podsticajna fiskalna politika koja će doprinijeti povećanju atraktivnosti Crne Gore kao investicione destinacije i povoljnijem poslovnom ambijentu u cilju stvaranja novih izvora ekonomskog rasta, otvaranju novih radnih mjesta i ubrzavanju konvergencije BDP per capita ka prosjeku EU."

Fiskalnom strategijom je predviđeno više mjera fiskalne politike koje se mogu prezentirati kroz sljedeće projekcije osnovnih fiskalnih pokazatelja:

[10] U skladu sa članom 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnih izdataka navedenih u Zakonu o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga i garancija u iznosu od 504,49 mil. eura, izdaci za kamate u iznosu od 148,7 mil. eura, izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti u iznosu od 2,28 mil. eura, 56,30 mil. eura plana izdataka finansiranih iz donacija, kao i izdaci za date pozajmice u iznosu od 4,95 mil. eura.

[11] "Sl. list CG" br. 121/24

[12] br. 10-040/24-4780/2

[13] br. 10-040/24-4780/4

[14] DRI skreće pažnju da je Predlog fiskalne strategije pripremljen 310 dana nakon početka mandata 44. Vlade Crne Gore.

[15] DRI skreće pažnju da su Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 – 2027. godine donešene Zaključkom Vlade Crne Gore br. 10-430/24-5089/2 od 19.09.2024. godine, odnosno nakon pripremanja Predloga Fiskalne strategije za period 2024-2027. godine, a prije nego što ga je Skupština Crne Gore usvojila. **Zbog ovoga, DRI nije bila u mogućnosti da izvrši ocjenu fiskalne usklađenosti Smjernica obavezujućih za 2024. godinu i Fiskalne strategije.**

Tabela 4 – Osnovni fiskalni pokazatelji za period 2024-2027. godine

Fiskalni pokazatelji	2024	2025	2026	2027
Nominalni BDP - projekcije	7.279,7	7.825,7	8.226,4	8.604,4
Rast nominalnog BDP-a	6,3%	7,5%	5,1%	4,6%
Rast BDP-a po stalnim cijenama	3,8%	4,8%	3,1%	3,2%
Budžetski rezultat opšteg nivoa	-238,8	-273,9	-270,5	-281,0
Udio budžetskog gotovinskog deficita u BDP-u	**3,3%**	**3,5%**	**3,3%**	**3,3%**
Kamate opšteg nivoa	151,90	163,00	192,30	219,8
Primarni budžetski rezultat	**-86,9**	**-110,9**	**-78,2**	**-61,2**
Javni dug	4.606,5	4.835,4	5.351,0	5.611,1
Učešće javnog duga u BDP-u	**63,3%**	**61,8%**	**65,1%**	**65,2%**
Neto javni dug	4.272,2	4.710,2	5.125,7	5.507,0

U posmatranom periodu od 2024. do 2027. godine:

- Projektovana su ostvarenja gotovinskog budžetskog deficita u **većem** iznosu od 3% BDP-a;
- Projektovan je rast kamata od 44,7%, pri čemu su projektovana ostvarenja primarnog budžetskog **deficita**;
- Projektovan je **rast** javnog duga od 21,81%**,** pa je projektovano da učešće javnog duga u BDP-u dostigne nivo od 65,2% BDP-a, pri čemu nijesu projektovana učešća javnog duga u BDP-u ispod 60%;
- Projekcije nivoa neto javnog duga, budžetskog gotovinskog deficita, kao i stope rasta nominalnog i realnog BDP-a, ukazuju na to da je planirano da se rast BDP-a **značajno oslanja** na javnu potrošnju finansiranu kroz povećanje neto javnog duga.

1.4. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu[16] iskazani su primici u iznosu od 3.722,67 mil. eura, ili 8,18% više u odnosu na plan, a izdaci u iznosu od 3.472,52 mil. eura, ili 1,39% manje u odnosu na planirana sredstva.

Poređenjem **primitaka** iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2024. godinu[17] sa primicima planiranim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, utvrđeno je sljedeće:

- **Tekući prihodi** su ostvareni 1,73 mil. eura više od plana;
- **Primici od prodaje imovine** su ostvareni 4,64 mil. eura manje od plana;
- **Primici od otplate kredita** su ostvareni 10,51 mil. eura više od plana;
- **Donacije i transferi** su ostvareni 15,44 mil. eura manje od plana;
- **Primici od pozajmica i kredita** su ostvareni 289,21 mil. eura više od plana.

Poređenjem **izdataka** iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu, korigovanih od strane Državne revizorske institucije, sa izdacima planiranim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, utvrđeno je sljedeće:

- **Tekući budžet i budžet državnih fondova** je izvršen u iznosu od 2,92 mil. eura manje od plana i to:
  - **Tekući izdaci** su izvršeni 32,94 mil. eura manje od plana;

[16] Podaci korigovani za nalaze revizije koje su navedeni u Izvještaju o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu – http://www.dri.co.me/

[17] Korigovanih za nalaze revizije.

- **Transferi izvršeni** su izvršeni 12,72 mil. eura više od plana;
- **Kapitalni izdaci** su izvršeni 19,53 mil. eura više od plana;
- **Otplata obaveza iz prethodnog perioda** je izvršena 2,24 mil. eura manje nego što je planirano;

- **Kapitalni budžet** je izvršen u iznosu od 9,96 mil. eura manje od plana;
- **Date pozajmice i krediti** su izvršeni u iznosu od 4,21 mil. eura više od plana;
- **Otplata garancija** je izvršena u iznosu od 5,85 mil. eura više od plana,
- **Budžetska rezerva** je izvršena u iznosu od 38,12 mil. eura manje od plana.
- **Izdaci za otplatu glavnice duga** su izvršeni u iznosu od 8,85 mil. eura manje od plana.

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu, budžetski gotovinski deficit iskazan je u iznosu od 205,53 mil. eura[18] ili 31,44 mil. eura manje od plana, kao što je dato u tabeli koja slijedi:

Tabela 5 - Poređenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu i Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu, korigovanog za nalaze revizije

Br.	Budžet	Ekonomska klasifikacija	Opis	Plan - Rebalans 2024	Izvršenje 2024	Razlika (Izvršenje - Rebalans)
1			**Primici koji ulaze u kalkulaciju budžetskog rezultata**	**2.772,65**	**2.758,94**	**-13,71**
1.1		**71**	**Tekući prihodi**	**2.716,35**	**2.718,08**	**1,73**
1.1.1		711	Porezi	1.930,32	1.968,60	38,28
1.1.2		712	Doprinosi	585,40	584,71	-0,69
1.1.3		713	Takse	15,85	16,26	0,41
1.1.4		714	Naknade	62,82	54,75	-8,07
1.1.5		715	Ostali prihodi	121,96	93,76	-28,20
1.2		**74**	**Donacije**	**56,30**	**40,86**	**-15,44**
2			**Izdaci koji ulaze u kalkulaciju budžetskog rezultata**	**3.009,62**	**2.964,46**	**-45,16**
2.1	**Tekući budžet i budžet državnih fondova**			**2.701,72**	**2.698,80**	**-2,92**
2.1.1		411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	698,80	675,26	-23,54
2.1.2		412	Ostala lična primanja	19,66	20,54	0,88
2.1.3		413	Rashodi za materijal	52,10	40,06	-12,04
2.1.4		414	Rashodi za usluge	55,87	65,01	9,14
2.1.5		415	Rashodi za tekuće održavanje	39,07	33,87	-5,20
2.1.6		416	Kamate	148,70	149,29	0,59
2.1.7		417	Renta	13,56	13,50	-0,06
2.1.8		418	Subvencije	81,15	91,25	10,11
2.1.9		419	Ostali izdaci	71,95	59,14	-12,81
2.1.10		421	Prava iz oblasti socijalne zaštite	212,06	213,00	0,93
2.1.11		422	Sredstva za tehnološke viškove	23,06	26,02	2,96
2.1.12		423	Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja	737,19	730,41	-6,78
2.1.13		424	Ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite	21,06	23,96	2,90
2.1.14		425	Ostala prava iz zdravstvenog osiguranja	15,60	16,63	1,03
2.1.15		431	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	378,77	379,74	0,97
2.1.16		432	Ostali transferi	38,84	49,55	10,71
2.1.17		441	Kapitalni izdaci	72,13	91,67	19,53
2.1.18		463	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	22,16	19,92	-2,24
2.2	**Kapitalni budžet**			**237,01**	**227,05**	**-9,96**
2.2.1		412	Ostala lična primanja	0,16	0,17	0,01
2.2.2		413	Rashodi za materijal	0,01	0,00	-0,01
2.2.3		414	Rashodi za usluge	20,92	12,67	-8,25
2.2.4		419	Ostali izdaci	12,40	5,41	-6,99
2.2.5		431	Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	0,00	0,00	0,00
2.2.6		441	Kapitalni izdaci	203,51	208,79	5,28
2.3	**Transakcije finansiranja**		**Garancije**	**0,00**	**5,85**	**5,85**
2.3.1		462	Otplata garancija	0,00	5,85	5,85
2.4	**Budžetska rezerva**			**70,88**	**32,76**	**-38,12**
2.4.1		471	Tekuća budžetska rezerva	70,88	32,76	-38,12
2.4.2		472	Stalna budžetska rezerva			0,00

[18] Naveden je deficit po metodologiji koja je na snazi od 2023. godine.

3	1-2		Budžetski gotovinski rezultat	-236,97	-205,53	31,44
4	3-(416)		Primarni budžetski gotovinski rezultat	-88,27	-56,24	32,03
5	5-6		Modifikovani budžetski rezultat	-236,97	-216,81	20,16
6			Neto promjena stanja obaveza	0,00	11,29	11,29
7			Izvori finansiranja gotovinskog deficita	236,97	205,53	-31,44
8	Transakcije finansiranja		Neto date pozajmice	4,80	11,10	6,30
8.1		73	Primici od otplate kredita	9,75	20,25	10,51
8.2		451	Pozajmice i krediti	4,95	9,15	4,21
9	Transakcije finansiranja		Primici od prodaje imovine	6,00	1,36	-4,64
9.1		72	Primici od prodaje imovine	6,00	1,36	-4,64
10	Transakcije finansiranja		Neto uzete pozajmice	148,43	446,48	298,06
10.1		751	Pozajmice i krediti	652,91	942,12	289,21
10.2		461	Otplata glavnice duga	504,49	495,64	-8,85
11		4418	Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	2,28	3,27	0,99
12	3+8+9+10-11		Neto povećanje i smanjenje gotovine	-80,02	250,14	330,16

Izdaci iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu umanjeni za izuzeća iz limita potrošnje iznose 2.773,50 mil. eura[19], što je za 31,12 mil. eura manje od limita potrošnje utvrđenog Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu i na taj način **je usklađen** utvrđeni limit potrošnje.

1.5. Zakon o budžetu Crne Gore za 2025. godinu[20]

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu planirani su primici u iznosu od 4.026,84 mil. eura, a izdaci u iznosu od 4.026,84 mil. eura. Priprema i donošenje Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu se zasniva na limitima potrošnje navedenim u Smjernicima makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine[21].

Projektovani limit potrošnje prezentiran Smjernicama obavezujućim za 2025. godinu je iznosio 2.969,51 mil. eura, dok je limit potrošnje planiran Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu iznosio 2.891,40 mil. eura[22], prema strukturi koja je prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 6 - Limiti potrošnje planirani definisani Smjernicama i Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu

Limiti potrošnje	Smjernice obavezujuće za 2025. godinu	Zakon o budžetu Crne Gore za 2025. godinu	Odstupanje
Tekući budžet i budžet državnih fondova	2.669,50	2.618,62	-50,88
Kapitalni budžet	250,01	229,23	-20,78
Budžetska rezerva	50,00	43,54	-6,46
Limit potrošnje	**2.969,51**	**2.891,40**	**-78,11**

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, planiran je **manji** limit potrošnje od limita definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za 2025. godinu za 78,11 mil. eura. Iz navedenog proizilazi da je Zakon o budžetu Crne Gore za 2025. godinu **usklađen** u dijelu obavezujućeg limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine.

[19] U skladu sa članom 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnih izdataka navedenih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu – korigovanog za nalaze revizije, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga i garancija u iznosu od 501,49 mil. eura, izdaci za kamate u iznosu od 159,52 mil. eura, 35,45 mil. eura izdataka finansiranih iz donacija, 3,27 mil. eura izdataka za kupovinu hartija od vrijednosti, 0,38 mil. eura iznosa izdataka radi finansiranja štete usljed elementarnih nepogoda, kao i 9,15 mil. eura datih pozajmica.

[20] "Sl. list CG" br. 11/25

[21] Usvojene Zaključkom Vlade Crne Gore br. 10-430/24-5089/2 od 19.10.2024. godine, preuzeto sa: https://wapi.gov.me/download/e5286401-6770-4635-8cd2-d348a6c5e83a?version=1.0 dana 15.08.2025.

[22] U skladu sa članom 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnih izdataka navedenih u Zakonu o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga i pale garancije u iznosu od 825,01 mil. eura, izdaci za kamate u iznosu od 159,52 mil. eura, izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti u iznosu od 34,21 mil. eura, 109,2 mil. eura plana izdataka finansiranih iz donacija i date pozajmice u iznosu od 7,50 mil. eura

Poređenje limita potrošnje po vrstama budžeta pokazuje da je Zakon o budžetu Crne Gore za 2025. godinu **usklađen** u dijelu limita za tekući budžet i budžet državnih fondova, kapitalnog budžeta i budžetske rezerve.

Poređenje deficita planiranog Zakonom o budžetu Crne Gore za 2025. godinu i projektovanog deficita Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine pokazuje da je Zakonom planiran budžetski deficit za 4,9 mil. eura **veći** nego što je projektovano Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za 2025. godinu.

1.6. Zakon o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu[23]

Izmjene Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu su objavljene u julu 2025. godine**.** Razlog za donošenje rebalansa dat je u obrazloženju Predloga zakona o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu[24] i odnosi se na tehničko usaglašavanje usljed donošenja i primjene nove Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.

Zakonom o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu izvršeno je uvećanje limita potrošnje u neznatnom iznosu od 4,88 eura, odnosno planiran je limit u iznosu od 2.804,62 mil. eura[25]. Izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, nijesu planirane izmjene izvornih prihoda budžeta. Planirani izdaci pokazuju uvećanje kod tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova u iznosu od 0,41 mil. eura uz smanjenje plana budžetske rezerve u istom iznosu.

1.7. Ocjena fiskalne usklađenosti – Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025 - 2028. godine[26] i Fiskalne strategije za period 2024 - 2027. godine

Fiskalna strategija za period 2024-2027. godine, predstavlja obavezujući dokument za donošenje smjernica fiskalne politike i zakona o budžetu za period za koji je donešena. Na isti način, Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025 - 2028. godine, su obavezujuće za pripremanje Zakona o budžetu za 2026. godinu.
Narednom tabelom su prikazane makroekoonomske i fiskalne projekcije navedene u Fiskalnoj strategiji i Smjernicama makroekonomske fiskalne politike za 2026. i 2027. godinu:

Tabela 7 – Makroekonomske i fiskalne projekcije navedene u Fiskalnoj strategiji i Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike

Opis	Fiskalna strategija	Smjernice makroekonomske i fiskalne politike 2025-2028	Razlike Smjernice - Strategija	Fiskalna strategija	Smjernice makroekonomske i fiskalne politike 2025-2028	Razlike Smjernice - Strategija
	2026			2027		
Primici koji ulaze u kalkulaciju budžetskog rezultata	**2.971,2**	**3.024,3**	**53,1**	**3.081,2**	**3.141,3**	**60,1**
Tekući prihodi	**2.881,0**	**2.914,1**	**33,1**	**3.001,2**	**3.041,3**	**40,1**
Porezi	2.265,3	2.289,2	23,9	2.349,0	2.381,9	32,9
Doprinosi	476,6	476,6	0,0	503,0	503,0	0,0
Takse	17,9	18,7	0,8	18,7	19,6	0,9
Naknade	71,4	77,2	5,8	74,4	78,7	4,3
Ostali prihodi	49,8	52,4	2,6	56,1	58,1	2,0

[23] Usvojene Zaključkom Vlade Crne Gore br. 11-011/25-2530/4 od 17.07.2025. godine, preuzeto sa: https://wapi.gov.me/download/e2ded470-2a2e-480c-980e-f4b2d3185ac1?version=1.0 dana 15.08.2025.
[24] Preuzeto sa: https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/577/3740-21522-33-25-3.pdf, dana 15.08.2025. godine
[25] U skladu sa članom 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnih izdataka navedenih u Zakonu o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga u iznosu od 504,49 mil. eura, izdaci za kamate u iznosu od 148,7 mil. eura, izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti u iznosu od 2,28 mil. eura, 56,30 mil. eura plana izdataka finansiranih iz donacija, kao i izdaci za date pozajmice u iznosu od 4,95 mil. eura.
[26] "Sl. list CG" br. 152/22.

Donacije	90,2	110,2	20,0	80,0	100,0	20,0
Izdaci koji ulaze u kalkulaciju budžetskog rezultata	**3.241,1**	**3.276,4**	**35,3**	**3.364,0**	**3.387,1**	**23,1**
Tekući izdaci	**1.304,5**	**1.243,4**	**-61,1**	**1.348,6**	**1.275,6**	**-73,0**
Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	722,4	724,3	1,9	730,6	733,7	3,1
Ostala lična primanja	21,0	25,2	4,2	21,6	25,2	3,6
Rashodi za materijal i usluge	130,3	143,5	13,2	134,2	140,0	5,8
Rashodi za tekuće održavanje	44,2	42,2	-2,0	41,1	42,4	1,3
Kamate	188,9	136,8	-52,1	216,4	161,0	-55,4
Renta	14,9	13,1	-1,8	15,5	13,3	-2,2
Subvencije	91,6	71,7	-19,9	95,6	74,4	-21,2
Ostali izdaci	91,2	86,6	-4,6	93,7	85,6	-8,1
Transferi	**1.557,0**	**1.606,4**	**49,4**	**1.605,8**	**1.662,5**	**56,7**
Kapitalni izdaci	**328,1**	**355,1**	**27,0**	**358,2**	**377,6**	**19,4**
Pozajmice i krediti			**0,0**			**0,0**
Otplata obaveza iz prethodnog perioda	21,4	21,4	0,0	21,4	21,4	0,0
Rezerve	**30,0**	**50,0**	**20,0**	**30,0**	**50,0**	**20,0**
Budžetski gotovinski rezultat	**-269,9**	**-252,1**	**17,8**	**-282,8**	**-245,8**	**37,0**
Primarni budžetski gotovinski rezultat	**-80,9**	**-115,2**	**-34,3**	**-66,4**	**-84,8**	**-18,4**
Izvori finansiranja gotovinskog deficita	**256,0**	**286,2**	**30,2**	**270,9**	**281,4**	**10,5**
Neto pozajmljivanje	**5,2**	**2,2**	**-3,0**	**5,2**	**2,2**	**-3,0**
Primici od otplate kredita	9,7	9,7	0,0	9,7	9,7	0,0
Pozajmice i krediti	4,5	7,5	3,0	4,5	7,5	3,0
Primici od prodaje imovine	6,0	6,0	0,0	6,0	6,0	0,0
Neto pozajmljivanje	**244,8**	**278,0**	**33,2**	**259,7**	**273,2**	**13,5**
Pozajmice i krediti	597,9	603,9	6,0	1.231,4	1.310,3	78,9
Otplata glavnice duga	353,1	325,9	-27,2	971,7	1.037,1	65,4
Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	2,3	34,2	31,9	2,3	19,9	17,6
Neto povećanje i smanjenje gotovine	**-16,1**	**0,0**	**16,1**	**-14,2**	**15,7**	**29,9**
Rezultat centralnog nivoa	**-269,9**	**-252,1**	**17,8**	**-282,8**	**-245,8**	**37,0**
Rezultat lokalnog nivoa	**-0,6**	**-2,0**	**-1,4**	**1,8**	**-2,1**	**-3,9**
Rezultat opšteg nivoa	**-270,5**	**-254,1**	**16,4**	**-281,0**	**-248,0**	**33,0**
Kamate	**192,3**	**140,1**	**-52,2**	**219,8**	**164,5**	**-55,3**
Primarni suficit/deficit opšteg nivoa	**-78,2**	**-114,0**	**-53,6**	**-61,2**	**-83,5**	**-22,3**
BDP nominalni	**8.226,4**	**8.338,8**	**112,4**	**8.604,4**	**8.730,70**	**126,3**
Nominalni rast	**5,10%**	**5,30%**	**0,20%**	**4,60%**	**4,70%**	**0,10%**
Udio deficita opšteg nivoa u BDP-u	**3,28%**	**3,02%**	**-0,26%**	**3,29%**	**2,82%**	**-0,47%**
Javni dug	**5.351,0**	**5.239,0**	**-112,1**	**5.611,05**	**5.606,0**	**-5,1**
Učešće javnog duga u BDP-u	**65,05%**	**62,83%**	**-2,22%**	**65,21%**	**64,21%**	**-1,00%**

Poređenjem makroekonomskih i fiskalnih projekcija navedenih u Fiskalnoj strategiji i Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike zaključuje se da je Smjernicama:

- **za 2026. godinu** projektovan/o:
  - **niži** deficit centralnog nivoa u iznosu od 17,8 mil. eura, a opšteg nivoa **niži** u iznosu od 16,4 mil. eura;
  - **niže** učešće deficita opšteg nivoa u BDP-u za 0,26%, usljed korigovanih projekcija nivoa deficita i nominalnog BDP-a,
  - **niži** nivo javnog duga u iznosu od 112,1 mil. eura,
  - **niže** učešće javnog duga u BDP-u u iznosu od 2,22% usljed korigovanih projekcija nivoa javnog duga i nominalnog BDP-a i
  - **veći** primarni deficit opšteg nivoa za 53,6 mil. eura;
- **za 2027. godinu projektovan/o:**
  - **niži** deficit centralnog nivoa u iznosu od 37,0 mil. eura, a opšteg nivoa **niži** u iznosu od 33,0 mil. eura;
  - **niže** učešće deficita opšteg nivoa u BDP-u za 0,47%,
  - **niži** nivo javnog duga u iznosu od 5,1 mil. eura,
  - **niže** učešće javnog duga u BDP-u u iznosu od 1,00%, usljed korigovanih projekcija nivoa javnog duga i nominalnog BDP-a i
  - **veći** primarni deficit opšteg nivoa za 22,3 mil. eura.

Poređenjem makroekonomskih i fiskalnih projekcija navedenih u Fiskalnoj strategiji za period 2024 – 2027. godinu i Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2025 - 2028. godine, utvrđuje se da su Smjernice u najvećem dijelu **usklađene** sa Fiskalnom strategijom.

ZAKLJUČAK OCJENE FISKALNE USKLAĐENOSTI – STRATEGIJA, SMJERNICE I GODIŠNJI ZAKON O BUDŽETU

Ocjenom kriterijuma fiskalne usklađenosti zasnovanoj na analizi strategije, smjernica i godišnjeg zakona o budžetu, nadležni Kolegijum je utvrdio sljedeće:

OCJENA ZAKONA O BUDŽETU

Zakon o budžetu i rebalans Zakona o budžetu 2024. godine

Zakon o budžetu Crne Gore i Zakon o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu **nijesu** usklađeni u dijelu obavezujućeg limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2023 - 2026. godine.

FISKALNA STRATEGIJA

Predlog fiskalne strategije

Vlada Crne Gore **nije** u skladu sa članom 17 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti pripremila predlog fiskalne strategije za vrijeme trajanja mandata vlade.[1]

[1]DRI skreće pažnju da je Predlog fiskalne strategije pripremljen 310 dana nakon početka mandata 44. Vlade Crne Gore

FISKALNA STRATEGIJA

Fiskalna strategija za period od 2024 do 2027. godine pokazuje:

Da su projektovana ostvarenja gotovinskog budžetskog deficita u **većem** iznosu od 3% BDP-a;

Da je do 2027. godine projektovan **rast** kamata od 44,7%, pri čemu su projektovana ostvarenja primarnog budžetskog **deficita**;

Da je do 2027. godine projektovan **rast** javnog duga od 21,81%, pri čemu je projektovano da učešće javnog duga u BDP-u dostigne nivo od 65,2% BDP-a[2];

Da je projektovano da se rast BDP-a **značajno oslanja** na javnu potrošnju finansiranu kroz povećanje neto javnog duga.

[2]Nije projektovano učešće javnog duga u BDP-u ispod 60%.

SMJERNICE FISKALNE POLITIKE

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine

Vlada Crne Gore **nije u skladu** sa članom 18 donijela Smjernice fiskalne politike za period 2024 – 2027. godine.[3]

[3]DRI skreće pažnju da su Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 – 2027. godine donešene nakon pripremanja Predloga Fiskalne strategije za period 2024-2027. godine, a prije nego što ga je Skupština Crne Gore usvojila. **Zbog ovoga, DRI nije bila u mogućnosti da izvrši ocjenu fiskalne usklađenosti Smjernica obavezujućih za 2024. godinu i Fiskalne strategije.**

ZAVRŠNI RAČUN BUDŽETA

Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu

Izdaci iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu umanjeni za izuzeća iz limita potrošnje iznose 2.773,50 mil. eura[4], što je za 31,12 mil. eura manje od limita potrošnje utvrđenog Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu i na taj način **je usklađen** utvrđeni limit potrošnje.

[4]U skladu sa članom 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti iz ukupnih izdataka navedenih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu – korigovanog za nalaze revizije, izuzeti su: izdaci za otplatu glavnice duga i garancija u iznosu od 501,49 mil. eura, izdaci za kamate u iznosu od 159,52 mil. eura, 35,45 mil. eura izdataka finansiranih iz donacija, 3,27 mil. eura izdataka za kupovinu hartija od vrijednosti, 0,38 mil. eura iznosa izdataka radi finansiranja štete usljed elementarnih nepogoda, kao i 9,15 mil. eura datih pozajmica.

ZAKON O BUDŽETU

Zakon o budžetu i rebalans Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu

Zakon o budžetu Crne Gore i Zakon o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu **su usklađeni** u dijelu obavezujućeg limita potrošnje definisanog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period 2024 - 2027. godine.

SMJERNICE FISKALNE POLITIKE

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025 - 2028. godine

Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025 - 2028. godine, su u najvećem dijelu **usklađene** sa Fiskalnom strategijom za period 2024 – 2027. godine.

2. Ocjena fiskalne usklađenosti – ocjena indikatora

Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti predviđeno je da se ocjena kriterijuma fiskalne odgovornost prati putem statičkih i dinamičkih indikatora:

- **Statički indikatori:**
  - Treba da bude ostvaren primarni budžetski gotovinski suficit;
  - Gotovinski deficit države neće biti veći od 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama;
  - Javni dug[27] neće biti veći od 60% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama;
  - Nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija.

- **Dinamički indikatori:**
  - Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda (ex-ante i ex-post, odnosno prilikom donošenja i prilikom izvršenja budžeta);
  - Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda (ex-ante i ex-post, odnosno prilikom donošenja i prilikom izvršenja budžeta).

- **Fiskalno pravilo za organe lokalne uprave**
  - Budžetski deficit organa lokalne uprave u određenoj godini neće biti veći od 10% njenih prihoda u toj godini, osim ukoliko je prekoračenje korišćeno za finansiranje kapitalnih izdataka[28].

Državna revizorska institucija je izvršila ocjenu dinamičkih indikatora stavljajući u odnos limite potrošnje utvrđene Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu[29] i limite potrošnje utvrđene Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu, kao i izvršenje Budžeta u 2023 i 2024. godini korigovano za nalaze revizije.

Podaci relevantni za ocjenu statičkih i dinamičkih indikatora kao i iskazani statički i dinamički indikatori prezentirani su u narednoj tabeli sa sljedećim parametrima:

- Realizovan indikator, parametar „DA“
- Indikator nije realizovan, parametar „NE“

[27] Javni dug utvrđen Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosi i obuhvata dug opšteg nivoa države, to jeste centralnog nivoa (državni organi i organi državne uprave, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države) i lokalnog nivoa (organi opštine, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od lokalnog interesa i koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od opštine).

[28] Državna revizorska institucija koristeći dostavljene podatke od strane Ministarstva finansija, jedinica lokalne samouprave, objavljenih budžeta i završnih računa jedinica lokalne samouprave izvršila je obračun budžetskog rezultata javnog sektora za 2021. godinu.

[29] Posljednji utvrđeni rebalans zakona o budžetu u posmatranoj godini.

Tabela 8 - Ocjena statičkih i dinamičkih indikatora

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
1	Gotovinski deficit (-)/suficit(+) opšteg nivoa[30][31]	-238,70	-207,38	28,30	-207,38
2	Kamate opšteg nivoa	151,90	152,20	126,91	152,20
3	**Primarni gotovinski deficit (1+2) opšteg nivoa**	**-86,80**	**-55,18**	**155,20**	**-55,18**
I	**Primarni gotovinski suficit**	**NE**	**NE**	**DA**	**NE**
4	Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama	7.417	7.645	7.069	7.645
5	**Učešće gotovinskog deficita/suficita u BDP-u po tržišnim cijenama[32]**	**3,22%**	**2,71%**	**-0,40%**	**2,71%**
6	Dozvoljeno učešće gotovinskog deficita u BDP-u	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
II	**Gotovinski deficit < 3% BDP-a**	**NE**	**DA**	**DA**	**DA**
7	Javni dug[33]	4.606,51	4.573,86	4.126,82	4.573,86
8	**Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama**	**62,11%**	**59,83%**	**58,38%**	**59,83%**
9	Dozvoljeno učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
III	**Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama < 60%**	**NE**	**DA**	**DA**	**DA**
10	**Tekući prihodi budžeta i donacije**	**2.772,65**	**2.758,94**	**2.570,33**	**2.758,94**
10.1	Porez na dohodak građana	86,62	88,16	66,41	88,16
10.2	Porez na dobit preduzeća	205,65	213,97	151,28	213,97
10.3	Porez na imovinu	0,00	0,00	0,00	0,00
10.4	Porez na dodatu vrijednost i akcize	1.565,43	1.591,19	1.382,39	1.591,19
10.5	Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	58,30	60,38	52,19	60,38
10.6	Ostali porezi	14,32	14,91	13,74	14,91
10.7	Doprinosi	585,40	584,71	575,73	584,71
10.8	Takse	15,85	16,26	16,12	16,26
10.9	Naknade	62,82	54,75	59,40	54,75
10.10	Ostali prihodi	121,96	93,76	181,79	93,76
10.11	Donacije	56,30	40,86	71,27	40,86
11	**Tekući izdaci i transferi**	**2.711,82**	**2.638,24**	**2.326,67**	**2.638,24**
IV	**Tekući izdaci i transferi < tekućih prihoda budžeta**	**DA**	**DA**	**DA**	**DA**
12	Tekući bužet i budžet državnih fondova	2.701,72	2.698,80	2.362,84	2.698,80
12.1	Kamate centralnog nivoa	148,70	149,29	123,75	149,29
12.2	Donacije	51,76	22,57	40,49	22,57
12.3	Ko-finansiranje donacija				
13	Tekući budžet i budžet državnih fondova umanjeni za izuzeća	2.501,27	2.526,95	2.198,59	2.526,95
14	**Stopa rasta(ostvarenja) tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća**		**1,03%**		**14,93%**
15	Realni BDP	7.228	7.293	6.329	7.293
16	**Stopa rasta (ostvarenja) realnog BDP-a**		**0,89%**		**3,16%**
V	**Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća < stope rasta realnog BDP-a**		**NE**		**NE**
17	Kapitalni budžet (umanjen za izuzeća)	232,47	214,17	189,02	214,17
18	Budžetska rezerva (umanjena za izuzeća)	70,88	32,38	17,05	32,38
19	**Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta**		**-7,87%**		**13,31%**
20	**Stopa rasta(ostvarenja) budžetske rezerve**		**-54,31%**		**89,87%**
21	**Stopa rasta (ostvarenja) BDP-a po tržišnim cijenama**		**3,07%**		**8,14%**
VI	**Stopa rasta (ostvarenja) kapit. budžeta< stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**
VII	**Stopa rasta (ostvarenja) rezervi < stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**

2.1. Statički indikatori

Statički indikatori obuhvataju: ostvarenje primarnog budžetskog gotovinskog suficita, odnos tekućih izdatka i transfera, odnos gotovinskog deficita opšteg nivoa države i javnog duga i bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama.

[30] Podaci o projekcijama deficita i kamata opšteg nivoa za 2024. godinu, preuzeti su iz obrazloženja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, obzirom da Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2024. godinu ne sadrži projekcije BDP-a, deficita i javnog duga, već su iste navedene u Predlogu zakona o budžetu za 2025. godinu.

[31] Podaci o ostvarenju deficita i kamata opšteg nivoa za 2023. i 2024. godinu su preuzeti iz obrazloženja Predloga zakona o završnog računa budžeta Crne Gore za 2023 i 2024. godinu, pri čemu su korišćeni podaci o završnom računu budžeta opšteg nivoa korigovani za nalaze revizija završnog računa budžeta za 2023. i 2024. godinu kod dijela koji se odnosi na centralni nivo države.

[32] Za 2023. godinu iskazano je negativno učešće budžetskog deficita u BDP-u, iz razloga što je u toj godini ostvaren budžetski suficit opšteg nivoa.

[33] Podaci o projekcijama nivoa javnog duga za 2024. godinu, preuzeti su iz obrazloženja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, obzirom da Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2024. godinu ne sadrži projekcije BDP-a, deficita i javnog duga, već su iste navedene u Predlogu zakona o budžetu za 2025. godinu.

2.1.1. Primarni budžetski gotovinski suficit/deficit

U procesu planiranja za 2024. godinu predviđeno je ostvarenje deficita opšteg nivoa u iznosu od 238,70 mil. eura. Izdaci za kamate opšteg nivoa države planirani su u iznosu od 151,90 mil. eura i primarni gotovinski budžetski deficit u iznosu od 86,80 mil. eura, tako da kriterijum ostvarenja primarnog gotovinskog budžetskog suficita opšteg nivoa u procesu planiranja **nije realizovan.**

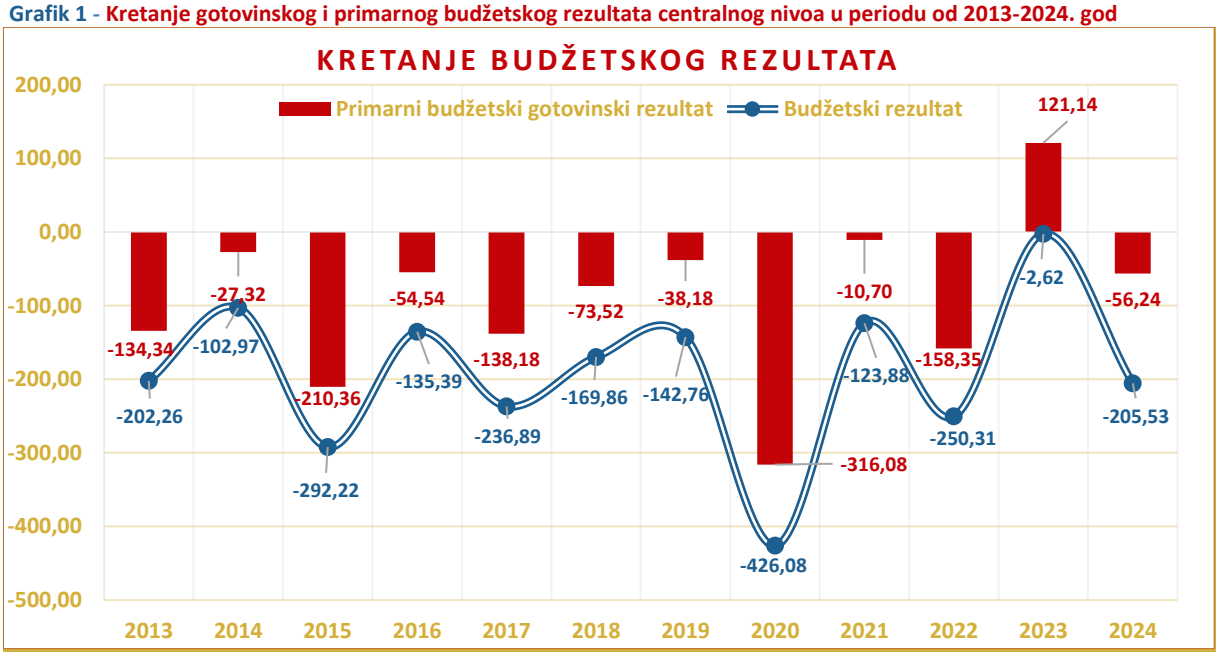
Tabela 9 – Ocjena indikatora koji se odnosi na ostvarenje primarnog budžetskog suficita

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
1	Gotovinski deficit (-)/suficit(+) opšteg nivoa[34][35]	-238,70	-207,38	28,30	-207,38
2	Kamate opšteg nivoa	151,90	152,20	126,91	152,20
3	**Primarni gotovinski deficit (1+2) opšteg nivoa**	**-86,80**	**-55,18**	**155,20**	**-55,18**
I	**Primarni gotovinski suficit**	**NE**	**NE**	**DA**	**NE**

Budžetski gotovinski deficit opšteg nivoa u 2024. godini je iznosio 207,38 mil. eura i **manji je** od planiranog za 31,32 mil. eura. Izdaci za kamate opšteg nivoa su ostvareni u iznosu od 152,20 mil. eura i na taj način se konstatuje ostvarenje primarnog budžetskog deficita opšteg nivoa u 2024. godini u iznosu od 55,18 mil. eura[36], te kriterijum u procesu izvršenja **nije realizovan.**

Primarni gotovinski budžetski deficit centralnog nivoa[37] u periodu od 2013-2024. godine dat je u sljedećem grafičkom pregledu:

Grafik 1 - Kretanje gotovinskog i primarnog budžetskog rezultata centralnog nivoa u periodu od 2013-2024. god

[34] Podaci o projekcijama deficita i kamata opšteg nivoa za 2024. godinu, preuzeti su iz obrazloženja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, obzirom da Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2024. godinu ne sadrži projekcije BDP-a, deficita i javnog duga, već su iste navedene u Predlogu zakona o budžetu za 2025. godinu.

[35] Podaci o ostvarenju deficita i kamata opšteg nivoa za 2023. i 2024. godinu su preuzeti iz obrazloženja Predloga zakona o završnog računa budžeta Crne Gore za 2023. i 2024. godinu, pri čemu su korišćeni podaci o završnom računu budžeta opšteg nivoa korigovani za nalaze revizija završnog računa budžeta za 2023. i 2024. godinu kod dijela koji se odnosi na centralni nivo države.

[36] DRI je dala posebno posmatranje budžetskog rezultata centralnog niva iz razloga što budžetski rezultat centralnog nivao čini 99,11% budžetskog rezultata opšteg nivoa. Takođe, DRI skreće pažnju da je iskazan je gotovinski budžetski rezultat po metodologiji koja je na snazi od marta 2023. godine.

[37] Metodologija obračuna budžetskog gotovinskog rezultata je izmijenjena Zakonom o izmjeni i dopunama zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG" 055/18) u dijelu isključivanja izdataka za kupovinu hartija od vrijednosti od 2018. godine, a Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG" 027/23) promjena je zabilježena i kod isključivanja primitaka od otplate kredita, kao i datih pozajmica označenih kao transakcije finansiranja od 2023. godine, pa podaci koji su vezani za budžetski gotovinski rezultat u periodu od 2013. do 2017. godini ne korespondiraju sa podacima nakon 2017. godine, dok podaci u periodu od 2018. do 2021. godine ne korespondiraju podacima nakon 2022. godine.

U posmatranom vremenskom periodu od 11 godina, primarni budžetski suficit centralnog nivoa[38] je ostvaren u 2023. godini kada je iznosio 121,14 mil. eura[39]. Najveći primarni budžetski deficit je ostvaren u 2020. godini i iznosio je 316,08 mil. eura.

2.1.2. Gotovinski deficit manji od 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu[40] planirano je učešće gotovinskog deficita opšteg nivoa u nominalnom BDP-u od 3,22%, tako da **nije realizovan** kriterijum da gotovinski deficit bude manji od 3% BDP-a po tržišnim cijenama.

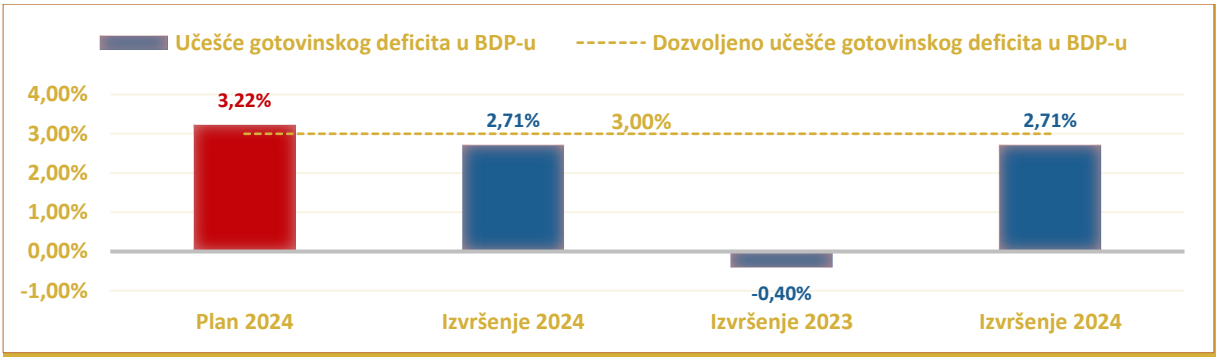
Tabela 10 - Ocjena indikatora koji se odnosi na ostvarenje budžetskog deficita u okviru 3% BDP-a

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
4	Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama	7.417	7.645	7.069	7.645
5	**Učešće gotovinskog deficita/suficita u BDP-u po tržišnim cijenama[41]**	**3,22%**	**2,71%**	**-0,40%**	**2,71%**
6	Dozvoljeno učešće gotovinskog deficita u BDP-u	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
II	**Gotovinski deficit < 3% BDP-a**	**NE**	**DA**	**DA**	**DA**

U 2024. godini je ostvareno učešće gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u od 2,71%[42], pa je izvršenjem budžeta u 2024. godini **realizovan** kriterijum ostvarenja deficita ispod 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama.

Prethodno interpretirani indikatori prezentirani su u sljedećem grafiku:

Grafik 2 - Učešće gotovinskog deficita opšteg nivoa u BDP-u za 2023. i 2024. godinu[43]

Poređenjem ostvarenog učešća gotovinskog deficita centralnog nivoa u nominalnom BDP-u u 2024. godini sa ostvarenim učešćem gotovinskog deficita centralnog nivoa u nominalnom BDP-u u 2023. godini, konstatuje se **pogoršanje** učešća bez uticaja na realizaciju indikatora. Naime, učešće gotovinskog deficita centralnog nivoa u 2024. godini je iznosilo 2,69%, dok je učešće gotovinskog deficita centralnog nivoa u

[38] Metodologija obračuna budžetskog gotovinskog rezultata je izmijenjena Zakonom o izmjeni i dopunama zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG" 055/18) u dijelu isključivanja izdataka za kupovinu hartijaod vrijednosti od 2018. godine, a Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG" 027/23) promjena je zabilježena i kod isključivanja primitaka od otplate kredita, kao i datih pozajmica označenih kao transakcije finansiranja od 2023. godine, pa podaci koji su vezani za budžetski gotovinski rezultat u periodu od 2013. do 2017. godini ne korespondiraju sa podacima nakon 2017. godine, dok podaci u periodu od 2018. do 2021. godine ne korespondiraju podacima nakon 2022. godine.

[39] Za podatke o planu i izvršenju budžeta centralnog nivoa pogledati tabele u dodatku.

[40] Projekcije deficita, javnog duga i BDP-a koje se odnose na Zakon o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu su navedene u obrazloženju Predloga zakona o budžetu za 2025. godinu.

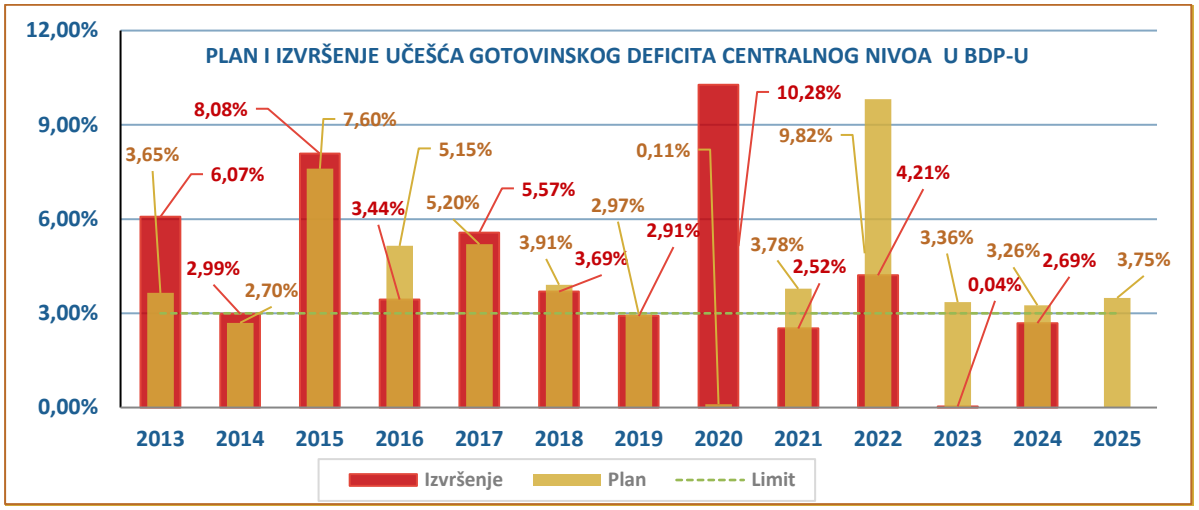
[41] Za 2023. godinu iskazano je negativno učešće budžetskog deficita u BDP-u, iz razloga što je u toj godini ostvaren budžetski suficit opšteg nivoa.

[42] Iskazano je učešće budžetskog deficita u nominalnom BDP-u po metodologiji obračuna budžetskog rezultata koja je na snazi od marta 2023. godine.

[43] Izvršenje 2023. godine ima negativni predznak, jer je ostvaren budžetski gotovinski suficit opšteg nivoa.

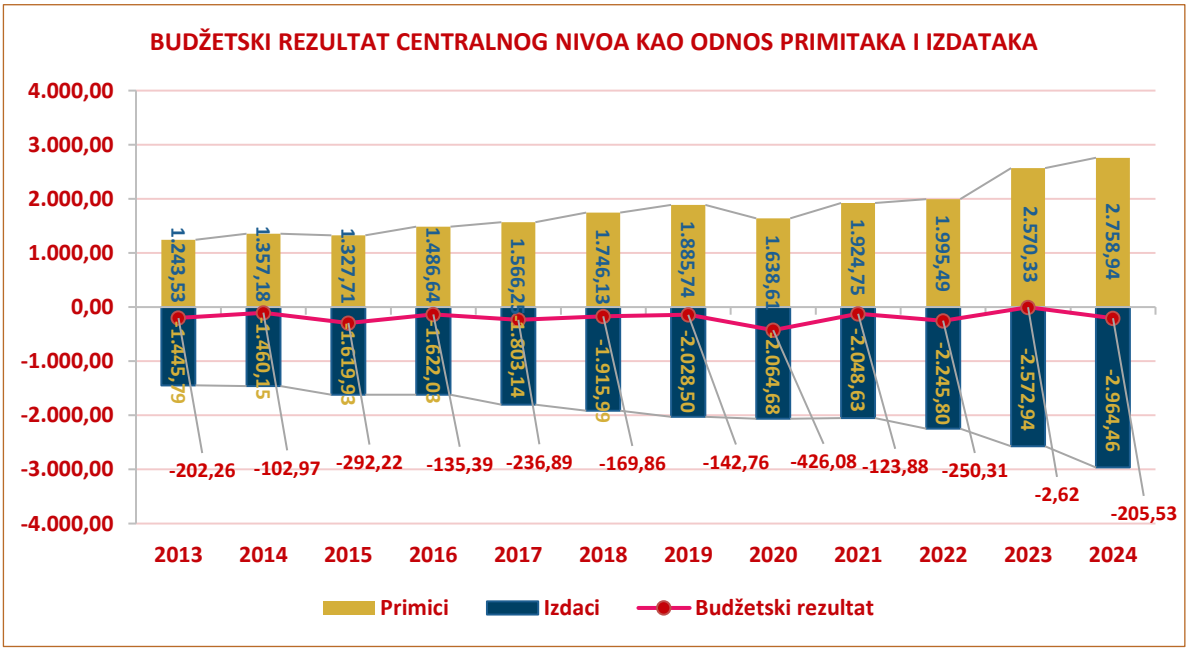
2023. godini iznosilo 0,04%, kao što je prikazano u Grafiku 3:

Grafik 3 - Kretanje budžetskog gotovinskog deficita centralnog nivoa u planu i izvršenju u period od 2013 – 2025. godine

Nominalni prikaz kretanja deficita centralnog nivoa u periodu 2013–2024. godine predstavljen je u grafiku 4, iz kojeg se vidi da je najveći deficit centralnog nivoa[44] ostvaren u fiskalnoj 2020. godini u iznosu od 426,08 mil. eura, dok je ostvareni deficit u 2024. godini iznosio 205,53 mil. eura (2,69% BDP-a). U 2025. godini je planiran deficit u iznosu od 278,15 mil. eura (3,75% BDP-a).

Grafik 4 - Kretanje budžetskog gotovinskog deficita centralnog nivoa kao odnos primitaka i izdataka u periodu 2013 – 2024. godine

[44] Metodologija obračuna budžetskog gotovinskog rezultata je izmijenjena Zakonom o izmjeni i dopunama zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG" 055/18) u dijelu isključivanja izdataka za kupovinu hartijaod vrijednosti od 2018. godine, a Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Sl. list CG" 027/23) promjena je zabilježena i kod isključivanja primitaka od otplate kredita, kao i datih pozajmica označenih kao transakcije finansiranja od 2023. godine, pa podaci koji su vezani za budžetski gotovinski rezultat u periodu od 2013. do 2017. godini ne korespondiraju sa podacima nakon 2017. godine, dok podaci u periodu od 2018. do 2021. godine ne korespondiraju podacima nakon 2021. godini u dijelu izvršenja.

2.1.3. Javni dug manji od 60% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama

Shodno članu 20 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti planiranje i izvršenje budžeta vrši se u skladu sa kriterijumom da javni dug neće biti veći od 60% BDP-a po tržišnim cijenama. Ocjena poštovanja kriterijuma učešća javnog duga u BDP-u jeprikazano u sljedećoj tabeli:

Tabela 11 – Ocjena statičkog indikatora koji se odnosi na javni dug

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
7	Javni dug[45]	4.606,51	4.573,86	4.126,82	4.573,86
8	**Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama**	**62,11%**	**59,83%**	**58,38%**	**59,83%**
9	Dozvoljeno učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
III	**Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama < 60%**	**NE**	**DA**	**DA**	**DA**

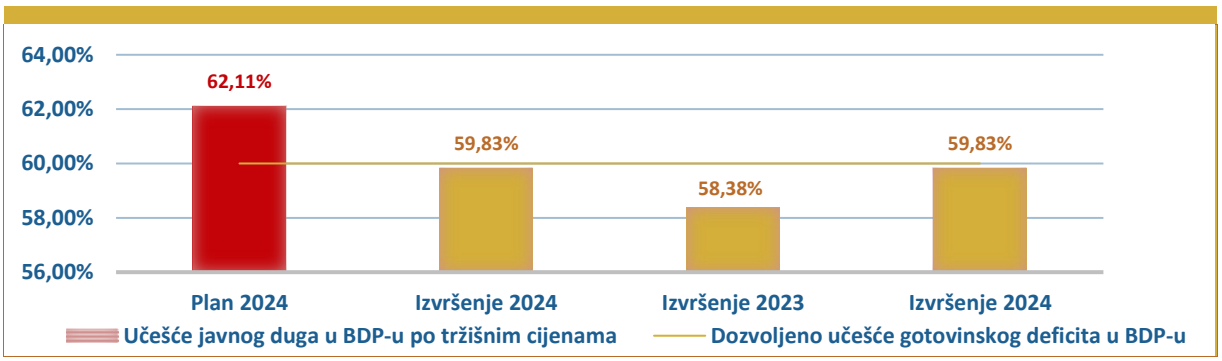
Nivo javnog duga Crne Gore za 2024. godinu planiran je u iznosu od 4.606,51 mil. eura ili 62,11% BDP-a, tako da u **procesu planiranja nije realizovan** kriterijum propisan članom 20 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Javni dug Crne Gore na dan 31.12.2024. godine iznosio je **4.537,86 mil. eura.** Struktura javnog duga obuhvata:

- **Državni dug** u iznosu od 4.514,80 mil. eura koji se sastoji od[46]:
  - Spoljneg duga u iznosu 4.183,48 mil eura[47] i uvećan je za 18,94% u odnosu na spoljni državni dug 2023. godine koji je iznosio 3.517,29 mil.eur (uvećanje u iznosu od 666,18 mil. eura).
  - Domaćeg duga u iznosu od 331,32 mil eura[48] koji je u odnosu na unutrašnji državni dug na kraju 2023. godine smanjen za 38,94% (smanjenje u iznosu od 211,30 mil. eura).
- **Dug lokalne samouprave** u iznosu od 59,06 mil. eura i u odnosu na dug lokalne samouprave u 2023. godini je umanjen za 11,73% odnosno za 7,85 mil. eura.

Javni dug Crne Gore u 2024. godini učestvuje u BDP-u u iznosu od 59,83%, tako da **je realizovan** kriterijum propisan članom 20 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Grafik 5 - Učešće javnog duga Crne Gore u nominalnom BDP-u za 2023. i 2024. godinu

U periodu od 2013. do 2024. godine nivo javnog duga je porastao za 2.640,81 mil. eura, dok je BDP u istom periodu porastao u iznosu od 4.314,93 mil. eura, kako je prezentirano u sljedećem grafiku:

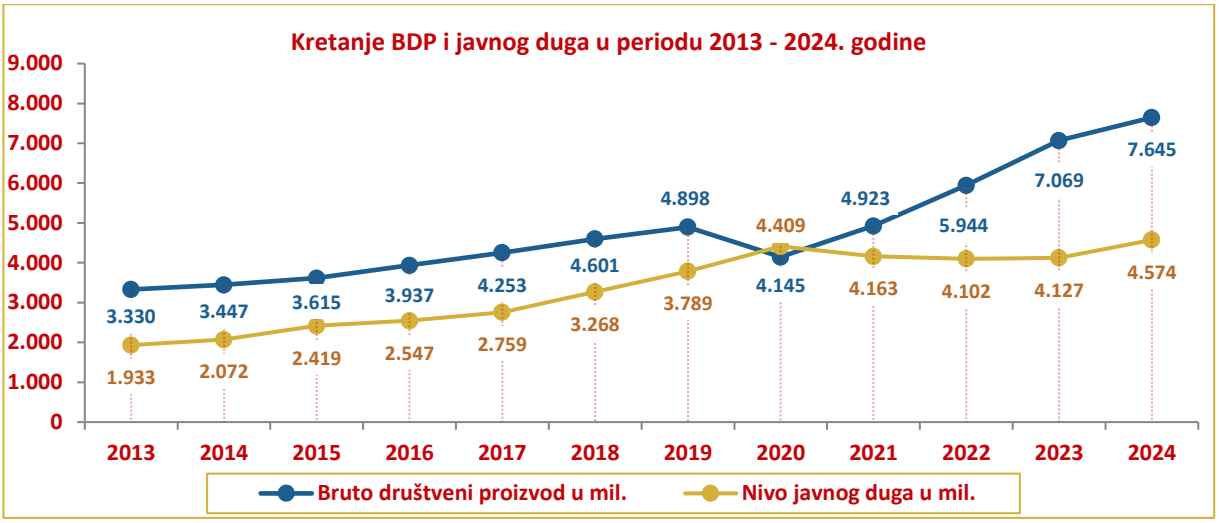
[45] Podaci o projekcijama nivoa javnog duga za 2024. godinu, preuzeti su iz obrazloženja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu, obzirom da Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2024. godinu ne sadrži projekcije BDP-a, deficita i javnog duga, već su iste navedene u Predlogu zakona o budžetu za 2025. godinu.

[46] Stanje državnog duga na kraju 2024.godine je veće za 11,20 %, odnosno za 454,89 mil.eura u odnosu na stanje duga na kraju 2023.godine kada je iznosilo 4.059,91 mil.eura,.

[47] Spoljnji dug obuhvata dug po osnovu inokredita u iznosu od 1.745,72 mil. eura i emitovane hartije od vrijednosti na međunarodnom tržištu u iznosu od 2.437,76 mil. eura.

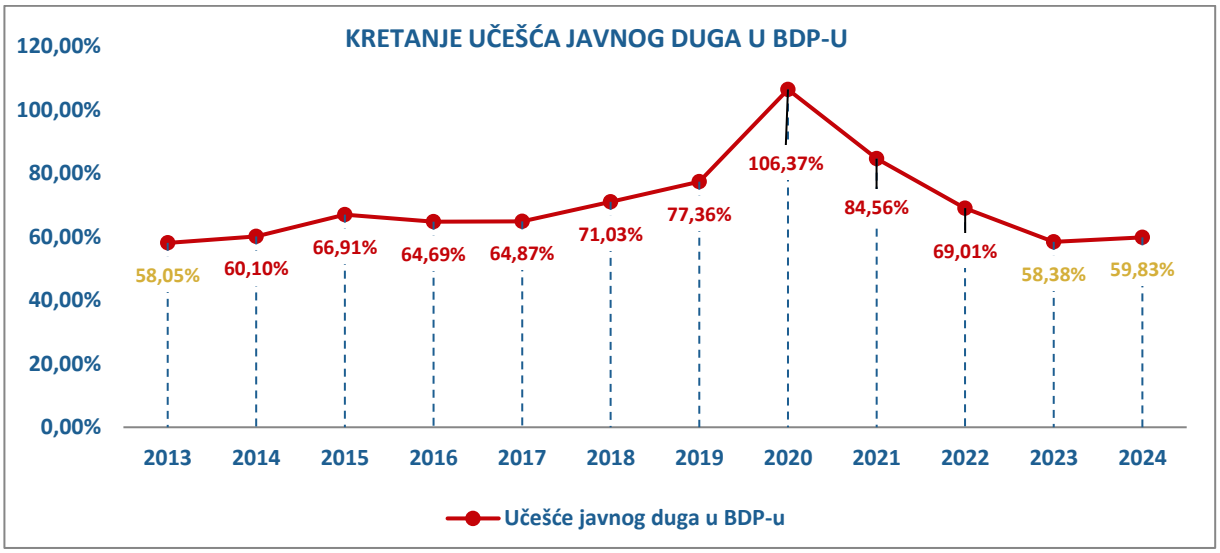
[48] Domaći državni dug obuhvata dug po osnovu: kredita kod komercijalnih banaka 165,49 mil. eura, emitovanih hartija od vrijednosti 50 mil. eura, domaći dug po osnovu obaveza koje proizilaze iz zakonske regulative 87,80 mil. eura i dug pravnih lica i privrednih društava 28,01 mil. eura.

Grafik 6 - Kretanje BDP-a i nivoa javnog duga u periodu 2013 - 2024. godine

Učešće javnog duga u BDP-u Crne Gore je u posmatranom periodu poraslo sa 58,05% u 2013. godini na 59,83% u 2024. godini, kako je prezentirano u sledećem grafiku:

Grafik 7 - Ostvareno učešće javnog duga u BDP-u u periodu 2013 - 2024. godine

2.1.4. Nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija

Shodno članu 19 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti definisano je da se fiskalna politika planira i realizuje na način da nivo tekućih izdataka i transfera bude niži od tekićih prihoda i donacija.

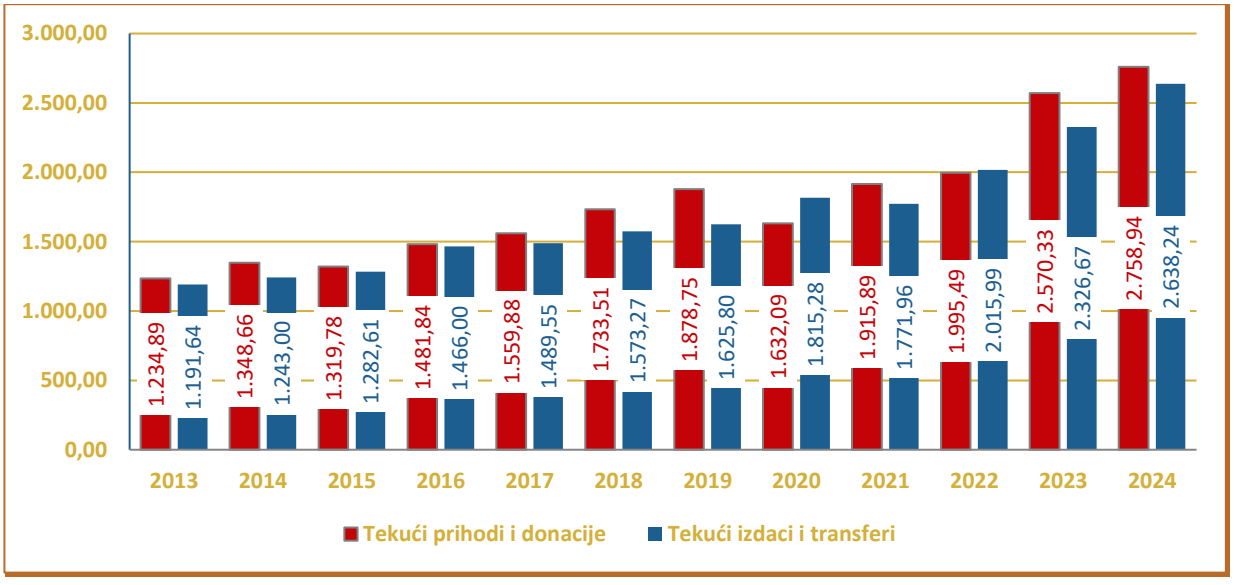
Tabela 12 - Ocjena statičkog indikatora koji se odnosi na odnos tekućih prihoda i donacija i tekućih izdataka i transfera

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
10	**Tekući prihodi budžeta i donacije**	**2.772,65**	**2.758,94**	**2.570,33**	**2.758,94**
10.1	Porez na dohodak građana	86,62	88,16	66,41	88,16
10.2	Porez na dobit preduzeća	205,65	213,97	151,28	213,97
10.3	Porez na imovinu	0,00	0,00	0,00	0,00
10.4	Porez na dodatu vrijednost i akcize	1.565,43	1.591,19	1.382,39	1.591,19
10.5	Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	58,30	60,38	52,19	60,38
10.6	Ostali porezi	14,32	14,91	13,74	14,91
10.7	Doprinosi	585,40	584,71	575,73	584,71
10.8	Takse	15,85	16,26	16,12	16,26
10.9	Naknade	62,82	54,75	59,40	54,75
10.10	Ostali prihodi	121,96	93,76	181,79	93,76
10.11	Donacije	56,30	40,86	71,27	40,86
11	**Tekući izdaci i transferi**	**2.711,82**	**2.638,24**	**2.326,67**	**2.638,24**
IV	**Tekući izdaci i transferi < tekućih prihoda budžeta**	**DA**	**DA**	**DA**	**DA**

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2024. godinu, planirani su tekući prihodi i donacije u iznosu od 2.772,65 mil. eura, a tekući izdaci i transferi u iznosu od 2.711,82 mil. eura, tako da je u procesu planiranja **realizovan kriterijum** iz člana 19 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

U 2024. godini, tekući prihodi i donacije realizovani su u iznosu od 2.758,94 mil. eura i isti su veći za 120,70 mil. eura u odnosu na tekuće izdatke i transfere koji su realizovani u iznosu od 2.638,24 mil. eura. Shodno navedenom u procesu izvršenja budžeta, **je realizovan** kriterijum iz člana 19 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kako je prikazano sljedećim grafikonom:

Grafik 8 - Odnos izvršenja tekućih prihoda i donacija i tekućih izdataka i transfera u periodu 2013 - 2024. godine

Poređenje ostvarenja tekućih prihoda i donacija u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu, pokazuje povećanje u iznosu od 188,61 mil. eura. Takođe, poređenje izvršenja tekućih izdataka i transfera u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu, pokazuje povećanje u iznosu od 311,57 mil. eura.

2.2. Dinamički indikatori

Dinamički indikatori obuhvataju odnos stope rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžete državnih fondova i planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda, kao i odnos stopa rasta kapitalnog budžeta i budžetske rezerve i stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda.

Kvantitativna ocjena dinamičkih indikatora prezentirana je u narednoj tabeli:

Tabela 13 - Ocjena dinamičkih indikatora

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
12	Tekući bužet i budžet državnih fondova	2.701,72	2.698,80	2.362,84	2.698,80
12.1	Kamate centralnog nivoa	148,70	149,29	123,75	149,29
12.2	Donacije	51,76	22,57	40,49	22,57
12.3	Ko-finansiranje donacija				
13	Tekući budžet i budžet državnih fondova umanjeni za izuzeća	2.501,27	2.526,95	2.198,59	2.526,95
14	**Stopa rasta(ostvarenja) tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća**		**1,03%**		**14,93%**
15	Realni BDP	7.228	7.293	6.329	7.293
16	**Stopa rasta (ostvarenja) realnog BDP-a**		**0,89%**		**3,16%**
V	**Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća < stope rasta realnog BDP-a**		**NE**		**NE**
17	Kapitalni budžet (umanjen za izuzeća)	232,47	214,17	189,02	214,17
18	Budžetska rezerva (umanjena za izuzeća)	70,88	32,38	17,05	32,38
19	**Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta**		**-7,87%**		**13,31%**
20	**Stopa rasta(ostvarenja) budžetske rezerve**		**-54,31%**		**89,87%**
21	**Stopa rasta (ostvarenja) BDP-a po tržišnim cijenama**		**3,07%**		**8,14%**
VI	**Stopa rasta (ostvarenja) kapit. budžeta< stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**
VII	**Stopa rasta (ostvarenja) rezervi < stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**

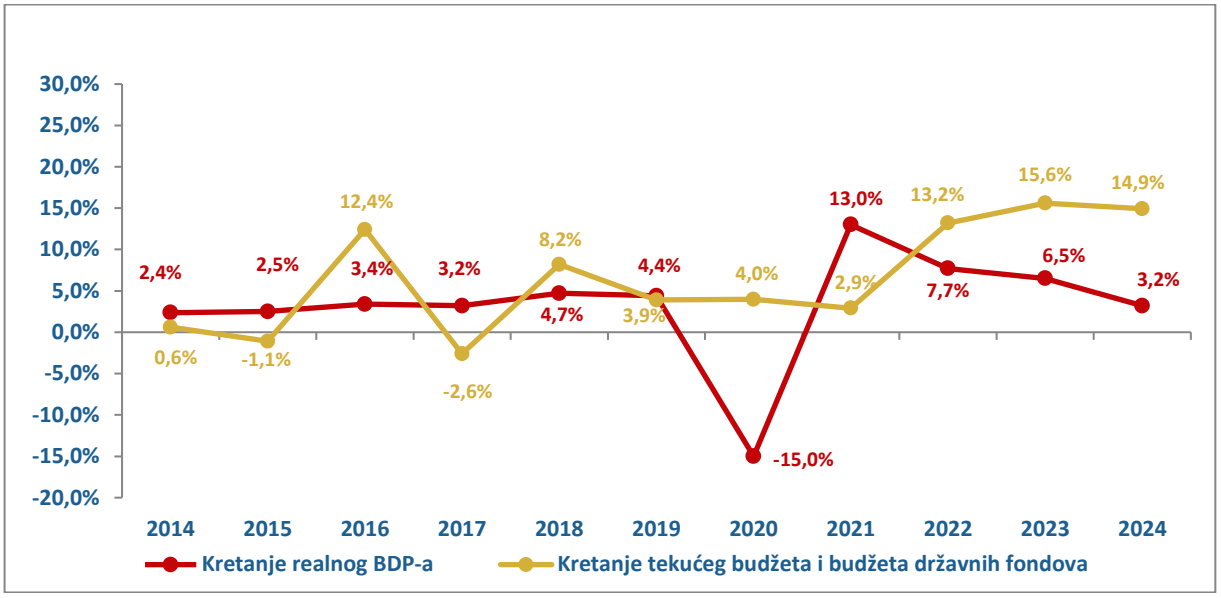
2.2.1. Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda

Ostvarenje realnog BDP-a u 2024. godini je veće za 0,89% od planiranog, a ostvarenje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova je za 1,03% veće od planiranog, tako da **nije realizovan** indikator koji zahtijeva da ostvarenje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova treba da bude niže od ostvarenja realnog BDP-a, kao što je prikazano u sljedećoj tabeli:

Tabela 14 – Ocjena dinamičkog indikatora za tekući budžet i budžet državnih fondova

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
12	Tekući bužet i budžet državnih fondova	2.701,72	2.698,80	2.362,84	2.698,80
12.1	Kamate centralnog nivoa	148,70	149,29	123,75	149,29
12.2	Donacije	51,76	22,57	40,49	22,57
12.3	Ko-finansiranje donacija				
13	Tekući budžet i budžet državnih fondova umanjeni za izuzeća	2.501,27	2.526,95	2.198,59	2.526,95
14	**Stopa rasta(ostvarenja) tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća**		**1,03%**		**14,93%**
15	Realni BDP	7.228	7.293	6.329	7.293
16	**Stopa rasta (ostvarenja) realnog BDP-a**		**0,89%**		**3,16%**
V	**Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća < stope rasta realnog BDP-a**		**NE**		**NE**

Grafik 9 - Odnos relativnog kretanja izvršenja tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova i kretnja realnog BDP-a u periodu 2014 - 2024. godine

Izdaci tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova u 2024. godini veći su za 14,93% u odnosu na 2023. godinu, dok rast realnog BDP-a iznosi 3,16%, tako da **nije realizovan** indikator koji zahtijeva da stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova bude niža od stope rasta realnog BDP-a**.**

2.2.2. Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda

Shodno članu 22 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti definisano je da stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope nominalnog rasta BDP-a.

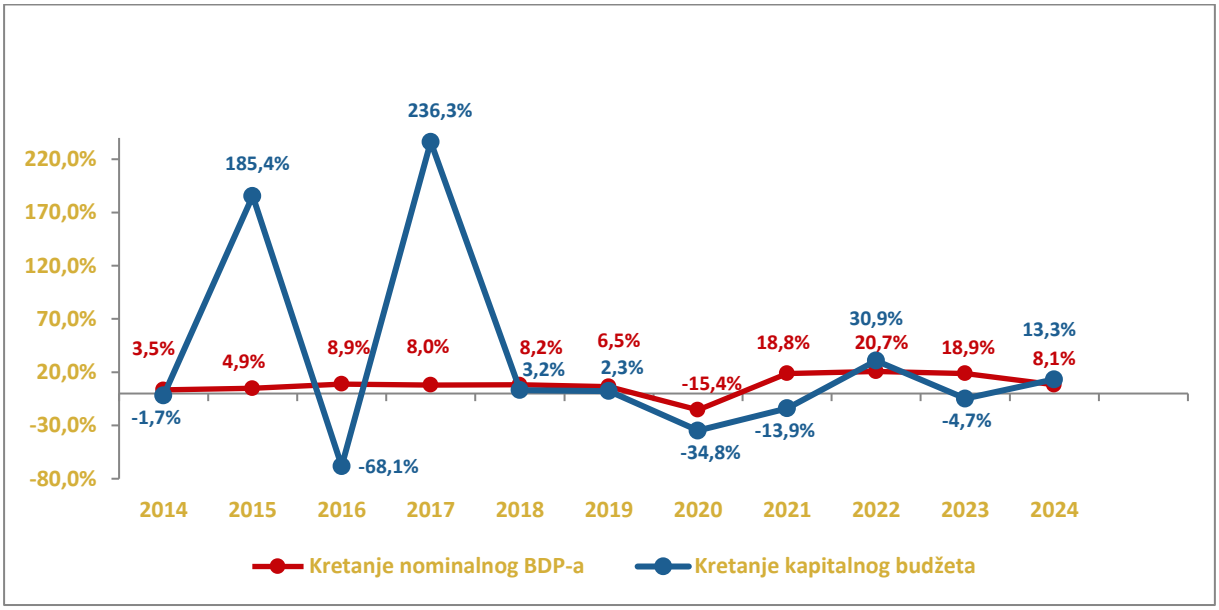
Tabela 15 – Ocjena dinamičkog indikatora za kapitalni udžet i budžetsku rezervu

r.b.	OPIS	Plan 2024	Izvršenje 2024	Izvršenje 2023	Izvršenje 2024
17	Kapitalni budžet (umanjen za izuzeća)	232,47	214,17	189,02	214,17
18	Budžetska rezerva (umanjena za izuzeća)	70,88	32,38	17,05	32,38
19	**Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta**		**-7,87%**		**13,31%**
20	**Stopa rasta(ostvarenja) budžetske rezerve**		**-54,31%**		**89,87%**
21	**Stopa rasta (ostvarenja) BDP-a po tržišnim cijenama**		**3,07%**		**8,14%**
VI	**Stopa rasta (ostvarenja) kapit. budžeta< stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**
VII	**Stopa rasta (ostvarenja) rezervi < stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**NE**

Ostvarenje kapitalnog budžeta u 2024. godini manje je za 7,87% od planiranog, ostvarenje budžetske rezerve manje je za 54,31% od plana, dok je ostvarenje nominalnog BDP-a za 3,07% veće od plana, tako da **su** indikatori kojima se zahtijeva manje ostvarenje kapitalnog budžeta i manje ostvarenje budžetske rezerve od ostvarenja nominalnog BDP-a **realizovani**.

U 2024. godini je ostvaren rast izdataka kapitalnog budžeta za 13,31% u odnosu na 2023. godinu, dok je rast izdataka budžetske rezerve iznosio 89,87%, uz istovremeni rast nominalnog BDP-a od 8,14%, što ukazuje da kriterijumi rasta izdataka kapitalnog budžeta i budžetske rezerve u okviru rasta nominalnog BDP-a **nijesu realizovani**.

Grafik 10 - Odnos relativnog kretanja izvršenja kapitalnog i nominalnog BDP-a u periodu 2014 - 2024. godine

2.3. Fiskalno pravilo za organe lokalne uprave

Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti članom 27 stav 1 utvrđuje kriterijum da deficit budžeta opštine u određenoj godini ne može biti veći od 10% njenih prihoda u toj godini, osim ukoliko se radi o prekoračenju radi finansiranja kapitalnih izdataka.

Ocjenjivanje fiskalnog kriterijuma za organe lokalne uprave je vršeno na bazi informacija navedenih u odlukama o budžetima, odlukama o završnim računima budžeta opština i informacija koje su opštine dostavile Državnoj revizorskoj instituciji, pri čemu je posmatrano planiranje i izvršenje budžeta u 2024. godini.

Podaci relevantni za ocjenu indikatora kao i iskazani indikatori prezentirani su u narednoj tabeli sa sljedećim parametrima:

- Realizovan indikator, parametar „DA“
- Indikator nije realizovan, parametar „NE“

Tabela 16 - Ocjena fiskalnog pravila kod organa lokalne uprave[49]

Opština	Plan/ Izvršenje	Primici	Izdaci	Gotovinski budžetski rezultat	Učešće gotovinskog deficita u prihodima	Prekoračenje limita u apsolutnom iznosu	Kapitalni izdaci	Da li je ispoštovan kriterijum lokalne samouprave
BUDVA	Plan 2024	42,48	59,78	-17,30	40,73%	13,05	25,30	DA
	Izvršenje 2024	48,76	49,50	-0,74	1,51%	0,00	19,01	DA
PLJEVLJA	Plan 2024	16,96	32,35	-15,39	74,46%	13,32	14,23	DA
	Izvršenje 2024	17,51	25,53	-8,02	36,77%	5,84	8,98	DA
KOTOR	Plan 2024	34,02	44,08	-10,06	29,57%	6,66	23,51	DA
	Izvršenje 2024	32,20	33,91	-1,72	5,34%	0,00	15,26	DA
BAR	Plan 2024	26,55	43,51	-16,96	59,07%	14,09	23,65	DA

[49] Ocjena ovog indikatora se odnosi na gotovinski budžetski rezultat, a ne na modifikovani budžetski rezultat koji koriguje gotovinski rezultat za promjenu neizmirenih obaveza.

	Izvršenje 2024	47,59	34,25	13,34	0,00%	0,00	13,21	DA
KOLAŠIN	Plan 2024	4,94	6,93	-2,00	30,67%	1,34	2,61	DA
	Izvršenje 2024	4,41	5,91	-1,50	23,50%	0,86	1,62	DA
ŽABLJAK	Plan 2024	2,81	5,86	-3,05	82,17%	2,68	2,94	DA
	Izvršenje 2024	2,77	5,83	-3,06	76,99%	2,66	3,06	DA
TIVAT	Plan 2024	21,01	26,94	-5,93	28,22%	3,83	14,34	DA
	Izvršenje 2024	23,92	19,26	4,66	0,00%	0,00	8,08	DA
NIKŠIĆ	Plan 2024	18,72	30,25	-11,53	45,73%	9,01	5,60	NE
	Izvršenje 2024	20,44	29,32	-8,88	31,63%	6,07	3,96	NE
ANDRIJEVICA	Plan 2024	1,61	3,22	-1,61	55,28%	1,32	0,32	NE
	Izvršenje 2024	1,29	3,97	-2,68	97,84%	2,41	0,94	NE
DANILOVGRAD	Plan 2024	4,15	7,14	-2,99	46,30%	2,34	0,58	NE
	Izvršenje 2024	4,03	6,63	-2,60	38,10%	1,92	0,31	NE
BERANE	Plan 2024	5,71	12,91	-7,20	78,42%	6,29	2,80	NE
	Izvršenje 2024	6,56	12,17	-5,60	51,28%	4,51	0,75	NE
MOJKOVAC	Plan 2024	3,20	7,70	-4,50	100,02%	4,05	3,93	NE
	Izvršenje 2024	2,68	4,25	-1,57	36,42%	1,14	0,68	NE
PLAV	Plan 2024	1,76	5,10	-3,35	96,82%	3,00	1,74	NE
	Izvršenje 2024	2,19	5,37	-3,19	74,61%	2,76	1,48	NE
PLUŽINE	Plan 2024	4,67	8,25	-3,58	63,01%	3,01	3,95	DA
	Izvršenje 2024	4,14	6,65	-2,51	45,36%	1,96	2,52	DA
ROŽAJE	Plan 2024	4,12	9,19	-5,08	64,14%	4,29	1,28	NE
	Izvršenje 2024	3,46	9,30	-5,84	74,77%	5,06	1,18	NE
PETNJICA	Plan 2024	0,58	2,88	-2,30	154,71%	2,15	1,58	NE
	Izvršenje 2024	0,35	2,15	-1,80	119,66%	1,65	0,79	NE
BIJELO POLJE	Plan 2024	8,60	17,20	-8,60	59,31%	7,15	4,44	NE
	Izvršenje 2024	12,50	16,16	-3,66	18,57%	1,69	2,08	DA
CETINJE	Plan 2024	5,04	10,12	-5,08	46,80%	3,99	0,17	NE
	Izvršenje 2024	5,76	10,01	-4,25	36,97%	3,10	0,21	NE
HERCEG NOVI	Plan 2024	26,52	29,10	-2,58	9,73%	0,00	11,38	DA
	Izvršenje 2024	25,50	27,54	-2,04	7,99%	0,00	9,24	DA
TUZI	Plan 2024	5,44	7,74	-2,31	32,93%	1,61	2,62	DA
	Izvršenje 2024	4,18	6,68	-2,50	39,77%	1,88	1,21	NE
ŠAVNIK	Plan 2024	1,54	4,50	-2,96	111,80%	2,69	2,09	NE
	Izvršenje 2024	1,02	2,51	-1,49	66,33%	1,27	0,63	NE
ULCINJ	Plan 2024	11,57	15,54	-3,96	28,94%	2,59	4,60	DA
	Izvršenje 2024	10,62	14,12	-3,50	26,42%	2,18	1,14	NE
GUSINJE	Plan 2024	1,88	4,09	-2,21	79,55%	1,93	1,66	NE
	Izvršenje 2024	1,37	2,80	-1,43	60,40%	1,19	0,75	NE
PODGORICA	Plan 2024	96,61	130,18	-33,57	34,75%	23,91	70,41	DA
	Izvršenje 2024	94,11	94,93	-0,82	0,87%	0,00	44,95	DA
ZETA	Plan 2024	2,88	5,20	-2,33	51,10%	1,87	1,91	DA
	Izvršenje 2024	4,39	5,83	-1,44	19,77%	0,71	2,74	DA

U procesu planiranja budžeta limit od 10% su prekoračile 24 opštine, pri čemu je kod **12** opština planirano prekoračenje u većem iznosu od planiranih kapitalnih izdataka, odnosno kod kojih **nije realizovano** fiskalno pravilo za organe lokalne uprave.

U procesu izvršenja zakonom postavljeni limit od 10% je prekoračilo 19 opština, pri čemu je **13** opština ostvarilo prekoračenje u većem iznosu od ostvarenih kapitalnih izdataka i time **nije realizovalo** fiskalno pravilo za organe lokalne uprave.

ZAKLJUČAK OCJENE FISKALNE USKLAĐENOSTI – STRATEGIJA, SMJERNICE I GODIŠNJI ZAKON O BUDŽETU

Ocjenom kriterijuma fiskalne usklađenosti zasnovanoj na ocjeni indikatora, nadležni Kolegijum je utvrdio sljedeće:

Realizacija fiskalnih pravila je kroz sumirane rezultate prikazana u sljedećoj tabeli:

Tabela 17: Stepen realizacije statičkih i dinamičkih indikatora

Opis	Statički indikatori		Stepen realizacije statičkih indikatora	Dinamički indikatori		Stepen realizacije dinamičkih indikatora
	Broj indikatora	Realizovano		Broj indikatora	Realizovano	
Plan za 2024. godinu	4	**1**	**25%**	-	-	-
Izvršenje u 2024. godini	4	**3**	**75%**	-	-	-
Plan$_{2024}$ /Izvršenje$_{2024}$	-	-	-	3	**2**	**67%**
Izvršenje$_{2024}$/Izvršenje$_{2023}$	-	-	-	3	**0**	**0%**

STATIČKI INDIKATORI

Analizom statičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da je od osam obavezujućih indikatora realizovano četiri i to:

Učešće deficita opšteg nivoa u BDP-u ostvareno je ispod 3% i iznosilo je 2,71%;

Učešće javnog duga u BDP-u ostvareno je ispod 60% i iznosilo je 59,83%.

Iznos planiranih tekućih prihoda i donacija je 2.772,65 mil. eura i veći je od tekućih izdataka i transfera, koji su planirani u iznosu od 2.711,82 mil. eura;

Iznos ostvarenih tekućih prihoda i donacija je 2.758,94 mil. eura i veći je od tekućih izdataka i transfera koji su ostvareni u iznosu od 2.638,24 mil. eura.

STATIČKI INDIKATORI

Analizom statičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da od osam obavezujućih indikatora nije realizovano četiri i to:

Planiran je primarni gotovinski deficit u iznosu od 86,80 mil. eura;

Ostvaren je primarni gotovinski deficit u iznosu od 55,18 mil. eura;

Planirano je učešće deficita u BDP-u iznad 3%, odnosno u iznosu od 3,22%;

Učešće javnog duga u BDP-u planirano je iznad 60%, odnosno u iznosu od 62,11%;

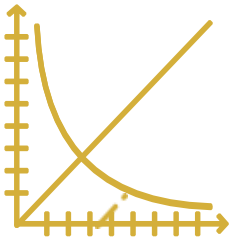

DINAMIČKI INDIKATORI

Analizom dinamičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da je od šest indikatora realizovano dva i to:

Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet (posmatrana kao odnos plana i izvršenja 2024. godine), manja je od planirane stope rasta nominalnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje za budžetsku rezervu (posmatrana kao odnos plana i izvršenja 2024. godine), manja je od planirane stope rasta nominalnog BDP-a.

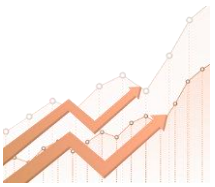

DINAMIČKI INDIKATORI

Analizom dinamičkih indikatora, posmatranih kroz plan i izvršenje, utvrđeno je da od šest indikatora nije realizovano četiri i to:

Stopa rasta limita potrošnje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova (posmatrana kao odnos plana i izvršenja 2024. godine), veća je od planirane stope rasta realnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova (posmatranu kao odnos izvršenja 2023. i 2024. godine), veća je od ostvarene stope rasta realnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet (posmatrana kao odnos izvršenja 2023. i 2024. godine), veća je od ostvarene stope rasta nominalnog BDP-a;

Stopa rasta limita potrošnje za budžetsku rezervu (posmatrana kao odnos izvršenja 2023. i 2024. godine), veća je od ostvarene stope rasta nominalnog BDP-a.

KRITERIJUM LOKALNE UPRAVE

Analiza kriterijuma lokalne uprave

Analiza kriterijuma lokalne uprave u vezi sa ograničenjem deficita, kroz poređenje sa prihodima, u procesu planiranja i izvršenja budžeta za 2024. godinu, pokazala je da u procesu planiranja kriterijum nije realizovan kod 12 opština[1], a u procesu izvršenja budžeta nije realizovan kod 13 opština[2].

[1] Opštine kod kojih nije realizovan kriterijum lokalne samouprave u procesu planiranja su: Nikšić, Andrijevica, Danilovgrad, Berane, Mojkovac, Plav, Rožaje, Petnjica, Bijelo Polje, Cetinje, Šavnik i Gusinje.
[2]Opštine kod kojih nije realizovan kriterijum lokalne samouprave u procesu izvršenja su: Nikšić, Andrijevica, Danilovgrad, Berane, Mojkovac, Plav, Rožaje, Petnjica, Cetinje, Tuzi, Šavnik, Ulcinj i Gusinje.

ČLAN SENATA DRI
dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma

II PRILOG: Izvori korišćenih podataka

Izvori podataka:

1. Bruto domaći proizvod Crne Gore za period 2006-2024. godinu prema ESA 2010 metodologiji – https://monstat.org/uploads/files/BDP/BDP2024/Tab_BDP_2006-2024_crn(1).xls
2. Izvještaj o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2018. godinu - http://www.dri.co.me/1/index.php?option=com_content&view=article&id=96&Itemid=128&lang=sr
3. Izvještaj o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2019. godinu - hhttp://www.dri.co.me/1/doc/Izvje%C5%A1taj%20o%20reviziji%20Predloga%20zakona%20o%20zavr%C5%A1nom%20ra%C4%8Dunu%20bud%C5%BEeta%20Crne%20Gore%20za%202019.%20godinu.pdf
4. Izvještaj o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2020. godinu - http://www.dri.co.me/1/index.php?option=com_content&view=article&id=96&Itemid=128&lang=sr
5. Izvještaj o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2021. godinu - http://www.dri.co.me/1/index.php?option=com_content&view=article&id=96&Itemid=128&lang=sr
6. Izvještaj o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2022. godinu - https://www.dri.co.me/doc/Izvje%C5%A1taj%20o%20reviziji%20Predloga%20zakona%20o%20zavr%C5%A1nom%20ra%C4%8Dunu%20bud%C5%BEeta%20Crne%20Gore%20za%202022.%20godinu.pdf
7. Izvještaj o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu - https://www.dri.co.me/doc/Izvje%C5%A1taj%20o%20reviziji%20Predloga%20zakona%20o%20zavr%C5%A1nom%20ra%C4%8Dunu%20bud%C5%BEeta%20Crne%20Gore%20za%202023.%20godinu.pdf
8. Izvještaj o reviziji predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu - https://www.dri.co.me/revizija-zavrsnog-racuna-budzeta
9. Odluka o usvajanju Fiskalne strategijeCrne Gore za period 2024-2027. godine ("Sl. list CG" br. 121/24)
10. Odluke o budžetima opština objavljene u Službenom listu.
11. Odluke o završnim računima opština objavljenim u Službenom listu.
12. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu – https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/163/2518-14382-33-21-5.pdf
13. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2023. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/614/2977-17092-33-22-5.pdf
14. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/109/3267-18479-33-23-8.pdf
15. Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/391/3552-20256-33-24-5.pdf
16. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2024. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/342/3509-19904-33-24-3.pdf
17. Predlog zakona o izmjenama i dopuni zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/476/2835-16344-33-22-1.pdf
18. Predlog zakona o izmjenama i dopuni zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/567/2929-16824-33-22-3.pdf
19. Predlog zakona o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2025. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/577/3740-21522-33-25-3.pdf
20. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2023. godinu - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/362/3525-20110-33-24-4.pdf
21. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2024. godinu - https://www.skupstina.me/me/sjednice/zakoni-i-druga-akta
22. Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2022 – 2025. godine - https://wapi.gov.me/download/4590dbc7-7426-4e17-8733-f1987a79930d?version=1.0
23. Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2024-2027. godine - https://wapi.gov.me/download/e5286401-6770-4635-8cd2-d348a6c5e83a?version=1.0
24. Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2025-2028. godine - https://zakoni.skupstina.me/zakoni/web/dokumenta/zakoni-i-drugi-akti/577/3740-21522-33-25-3.pdf
25. Smjernicima makroekonomske i fiskalne politike za period 2023-2026. godine - https://wapi.gov.me/download/ba8182fa-68e2-4c7f-810f-8275277421a4?version=1.0
26. Zakon o budžetu Crne Gore za 2019. godinu – („Sl. list CG" br. 087/18).
27. Zakon o budžetu Crne Gore za 2020. godinu – („Sl. list CG" br. br. 074/19).

28. Zakon o budžetu Crne Gore za 2021. godinu – (“Sl. list CG“ br. 070/21).
29. Zakon o budžetu Crne Gore za 2022. godinu – (“Sl. list CG“ br. 144/21).
30. Zakon o budžetu Crne Gore za 2023. godinu – (“Sl. list CG“ br. 152/22 i 106/23).
31. Zakon o budžetu Crne Gore za 2023. godinu – („Sl. list CG“ br. 152/22).
32. Zakon o budžetu Crne Gore za 2024. godinu – (“Sl. list CG“ br. 124/23).
33. Zakon o budžetu Crne Gore za 2025. godinu – (“Sl. list CG“ br. 011/25).
34. Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti – („Sl.list CG“ br. br. 020/14, 056/14, 070/17, 004/18, 055/18, 066/19, 070/21, 145/21, 27/23, 123/23, 125/23 i 011/25).
35. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Budžetu Crne Gore za 2024. godinu – (“Sl. list CG“ br. 080/25).
36. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o budžetu Crne Gore za 2022 godinu – („Sl. list CG“ br. 055/22).
37. Zakon o izmjenama i dopuni Zakona o budžetu Crne Gore za 2022 godinu – („Sl. list CG“ br. 109/22).
38. Zakon o izmjenama Zakona o Budžetu Crne Gore za 2025. godinu – (“Sl. list CG“ br. 080/25).